

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: do 30 petih vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaževa ulica št. 5, pritično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaževa ulica št. 5, I. nadstropje.

Dopise sprejema le po plačilu in vsakodnevno frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: v Jugoslaviji od 4-6 str. po D. 1-50, 8 in več 2 D. V inozemstvu 4-6 str. 2 D., 8 in več po 3 D. Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		V Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6	...	120—	120—	180—	
3	...	60—	60—	90—	
1	...	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazilu. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Še ena posledica.

Čvrsti razmah slovenskega trgovanja in industrije v okviru jugoslovenske države je ta dva stanova seznanil z neposrednimi davčnimi in carinskimi funkcijami moderne države ter ju vpregel v doslej nepoznane, neposredne velike davčne in carinske davjate za mlado državo. K tem izkušnjam, ki posegajo v blagovne, prodajne in nakupne kalkulacije obeh imenovanih činiteljev našega gospodarstva prav globoko, so se pridružile, žal, še izkušnje slabe in neurejene državne uprave, zlasti z uzmami osrednjih oblasti v Beogradu, ki so deloma pod vplivom povojnega koruptnega duha, deloma iz nesposobnosti, deloma brez potrebnega psihološkega takta izživale naše kraje in povzročale sedanje negodovanje z davčnimi in carinskimi zahtevami nove države. Tako se je rodila danes splošna nezadovoljnost z vladajočim režimom in padajo tudi besede proti državnemu in narodnemu edinstvu Vidovdanske ustave. Nočemo sedaj ponavljati razlogov, in sicer eminentno gospodarskih razlogov, ki govorijo za enotno skupno državo in ki jasno dokazujejo gospodarsko škodljive posledice razkomadane Jugoslavije, zlasti pa izpostavljene situacije Slovenije, brez dostopa do morja, brez direktnih zvez z Vojvodino ter brez ugodnega srbskega tržišča za svoje obrtne, industrijske in veletrgovinske proizvode, pravimo pa: Nevarnost klerikalne avtonomije ni samo strankarska in davčna, ona je tudi socialna. To socialno bodočnost klerikalne avtonomije naj naši gospodarski in seve tudi splošno meščanski in kmetijski prebivalci uvažujejo, ko govorijo o državnem sistemu, ki je v naših razmerah v načelu pravičen, ki pa po svoji upravni praksi naravno ne more zadovoljiti v prvi vrsti zaradi nesposobnosti gotovih prečanskih strankarjev in politikov ter zaradi političnega nesoglasja, ki je nastalo med Beogradom na eni in Zagrebom in Ljubljano na drugi strani. To nesoglasje je namreč rodilo abstinenco in abstinenci se je pridružila naša politična in upravna nesposobnost. Toda o tem spregovorimo še posebej, ko bo treba takozvano korupcijo in nezadovoljnost pojasniti z njenih pravih strani in preprečiti, da se obema pojavoma podtika nedolžni državnopravni paragrafi Vidovdanske ustave.

Tudi o tem še spregovorimo, da je namreč avtonomizem kot državnopravni program v gotovih slučajih nedolžen ter da ne kvari narodnega in državnega edinstva. Kadar so namreč na avtonomistično zaokroženem ozemlju podani objektivni pogoji za uspešen razvoj gospodarstva, kulture in javnega življenja. Danes o vprašanju avtonomizma ali federalizma v prečanskih krajih pa,

žal, ne odločuje akademsko razprava o dobrotah enega ali drugega pravnega sistema, marveč edino oziroma na žive strankarske sile, ki bi se v novih edinih polastile javne oblasti. V tem tiči bistvo spora o avtonomizmu in federalizmu. Pri nas n. pr. SLS, ki stremi za avtonomno zaokroženo ljubljansko in mariborsko oblastjo, nikakor ne daje garancij, strankarskih, demokratičnih, političnih, upravnih ali duševnih, da bi se moglo javno življenje razvijati nemoteno, objektivno, brez strankarske diktature, brez klerikalne korupcije in partizanstva (klerikalci so pri nas menda vpeljali prvi brezobzirno partizanstvo in boj na nož) in povrh še duševno nasilje (spomnimo se Cankarjevih »Hlapcev«, dalje duševnih muk, ki so jih prenašali naši učitelji po deželi in mestih!). V slučaju avtonomije nas ne bi tlačili avtonomistični paragrafi, marveč klerikalno nasilje, ki se danes maskira z nedolžno krinko raznovrstnih ljudskih gesel, ki pa odkrije svoj nedemokratični in cerkveno politični obraz, čim dobi oblast v roke. S to živo silo klerikalnega strankarskega organizma bi imeli mi napredni Slovenci svoj poglavitni boj.

Pa še eno je, kar ne smemo pozabiti in kar si morajo posebej zapomniti naši gospodarski krogi. To je sestava klerikalne stranke, ki vsebuje na svojem levem krilu jako komunistično skupino in ki stopi na plan, čim stranka prevzame zakonodajni aparat bodoče avtonomije. Zveza delovnega ljudstva na magistratu je mali zgled tega, kar v Sloveniji sledi, ako se polasti javne oblasti klerikalna stranka. Nastopi doba najdalekosežnejših socialnih eksperimentov, udušujočih v kali napredek našega gospodarstva, predvsem pa razvoja industrije in trgovine z obirjo vred. Socialni eksperimenti se ne bi namenili socialno šibkemu in malemu človeku, marveč samo in edino tlačenoju gospodarskih krogov in s tem uničevanju strank, ki so klerikalni nasprotni. Socialna zakonodaja bi se gibala na polju raznih socializacij, davki bi postali neznosni. Cerkev ima velik verski interes, da razširi svoj notranji duhovni vpliv na delavske mase in za ta cilj, ki ga danes ne ume doseči z duševnimi in evangeličnimi sredstvi, bi ga izkušala doseči s socialnopolitično agitacijo in zakonodajo komunističnega krila SLS. Končno je naravno, da klerikalna stranka prevajajo vso pezo avtonomističnih upravnih izdatkov in pa javnega dela v režiji avtonomistične oblasti na ramena meščanskega prebivalstva in bi s tem razbremenila svoje kmetijske in delavske pristaje davčev ter si na ta način ohranjala njegove simpatije. Računi so popolnoma točni. Navačamo jih pa, da se

pravočasno seznanimo s posledicami klerikalne avtonomije in da odbijemo poznejše očitke, da smo proti slovenskemu kmetu ali delavcu. Morebiti ni pokrajine daleč na okoli in tudi v sosednih in drugih državah, kjer so realni interesi kmetijstva in delavstva tako enakomerno in pravilno zvezani z uspevanjem trgovine in industrije kot v Sloveniji. Od industrializiranega slov. gospodarstva bo živel kmeti in delavec, oba pa pogineta, čim se tega gospodarstva polaste uničujoče in socialno prevratne sile. Ruski kmet je sit boljševizma, do grla. Amerikanski in angleški delavec pa se mu roga.

To perspektivo z vsemi žalostnimi posledicami imejmo pred očmi, kadar govorimo o klerikalni avtonomiji, o nezadovoljnosti z državnim in nacionalnim edinstvom. Nezadovoljnost je pojav, ki ima popolnoma druge vire in vzroke. Najmanj so krivi zakoni, ki branijo edinstvo in moč celokupnega jugoslovenskega gospodarstva in naroda na pravični, demokratični ter popolnoma ravnopravni bazi. Mi potrebujemo in zahtevamo ravnopravnost, čistoto in brezkoruptnost javne uprave, objektivnost in pravičnost kot pravno geslo ne kot separatistični partikularizem in partizanski zahtevek reakcionarnih strank. Lažje bomo vsi skupaj obračunali z eno korupcijo, z dosedanjimi upravnimi nedostaki, kakor pa s tremi ali štirimi, v avtonomistični Ljubljani, Radičevem Zagrebu in Spahovem Sarajevu.

Parlamentarna taktika o bloku.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Včeraj je bil sestanek posebnega izvoljenega odbora opozicijskih skupin za organizacijo parlamentarne taktike bloka. Ta blok tvorijo poslanci Dragotin Pešić (dem.), dr. Hohnjec (kler.) in Kapećanović (musl.), katerim je kot dobri poznavalci poslovnika poverjena naloga, da usmerjajo blokovo taktiko v skupščini. Na včerajšnjem sestanku so razpravljali taktiko bloka v zvezi z državnim proračunom, ki se sedaj nahaja v podrobni razpravi v zbornici. Po točnih informacijah našega dopisnika je opozicijski blok pripravljen, da se ne delajo nikake ovire za sprejetje proračuna. Na včerajšnjem sestanku so omejenj poslanci sklenili, da se proračunska debata čimprej zaključi in da se z ozirom na to čimbolj zmanjša število že prijavljenih govornikov v podrobni debati, kjer je opozicija itak izvedla obsežno kritiko proračuna povodom načelne debate v zbornici in v finančnem odboru ter je nadaljna kritika itak brezpredmetna.

Na tem sestanku je bilo razmotriva tudi vprašanje taktike bloka glede verifikacije Radičevih mandatov.

Sodba radikalnega politika o bloku.

Radikali računajo v volitvah. — Razmere v Sloveniji.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Vaš dopisnik je imel včeraj priliko dlje časa razgovarjati z ugledno in vplivno politično osebnostjo radikalne stranke, ki je v najbolj intimnih stikih z ministrskim predsednikom Nikolo Pašićem. Stavil je več vprašanih, na katera je dobil točna in jasna pojasnila.

»Kako presojajo radikali prihod poslancev Radičeve stranke v Beograd?«

»Prihod poslancev Radičeve stranke bi bil v vsakem slučaju pozitiven in koristen dogodek, ker bi s tem HRSS na direktn način priznala edinstvo države. Morali bi, če pridejo v skupščino, prisesti na ustavo in prisesti zvestobo kralju. To bi pa pomenilo, da se odreka vsej svoji dosedanj ideologiji.

Prisega, čeprav iskrena ali neiskrena, bi imela v vsakem slučaju velik vpliv na izemstvo. Mi se moramo torej veseliti, če radičevci pridejo v narodno skupščino in prispelejo.«

»Kako se bo razvijala v tem slučaju nadaljna parlamentarna situacija?«

»Razmotrivanje tega vprašanja prepuščamo popolnoma oni gospodi, ki se mučijo in muči, da ustanovi opozicijski blok. Mi moramo samo čakati, kaj nastane.

Parlamentarna in politična situacija.

Stališče radikalov. — Miren razvoj dogodkov. — Verifikacija Radičevih mandatov. — Radikali za čimprejšnjo verifikacijo.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Razvoj parlamentarnih in političnih dogodkov se nadaljuje povsem mirno in brez vsakih skokov. Radikali, ki splošno zavzemajo sedaj stališče hladno računajočega opazovalca, so še vedno popolnoma odločeni, da v nobenem oziru ne popuste od svojih načelnih sklepov in da hočejo za vsako ceno nadaljevati taktiko, ki je bila določena na zadnji plenarni seji kluba. Radikali hočejo na vsak način realizirati svoj politični in parlamentarni program in spraviti državni proračun do 15. t. m. pod streho. Videti je tudi, da opozicijske skupine glede proračuna ne bodo nastopale posebno ostro proti vladni in da prevladuje splošno razpoloženje za rešitev proračuna.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Vlada g. Pašića ni samo odločena za vsako ceno rešiti državni proračun, temveč tudi izvršiti ves program, ki si ga je zahtevala v znani svoji deklaraciji, podani dne 1. junija lanskega leta v narodni skupščini in kateri program je vseboval 18 najvažnejših zakonov. Poleg proračuna bo vlada v najkrajšem času forisrala sprejem invalidskega zakona, katerega je minister za socialno politiko dr. Peleš včeraj predložil kralju v podpis in ki je bil nato takoj predložen predsedstvu narodne skupščine. Dalje bo Pašićeva vlada forisrala sprejem zakona o reorganizaciji sodišč in o sodnikih, dalje tiskovni zakon, zakon o poljedelskih kreditih in druge slične.

ne zakone, ki jih je ministrski svet že vedno v glavnih načrtih razpravljati in odobril. Pašićeva vlada hoče na ta način prihodnjih volitvah posebno naglašati, da je skušala in deloma izvedla vse svoje obljube, ki jih je dala svojim volilecem.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) V opevju stoji danes vprašanje verifikacije Radičevih mandatov. Za danes ob 4. popoldne je sklicana seja verifikacijskega odbora pod predsedstvom posl. Marka Čurčića. Kakor se je vaš dopisnik informiral v tajništvo narodne skupščine, je od predloženih 20 mandatov nespornih samo 9, ostali so sporni, ker so predložene zelo številne pritožbe. Daje je bilo vsakemu dopisniku v tajništvo pojasnjeno, da od vseh Radičevih 60 mandatov je povsem nespornih samo 25. Pritožba so bile predložene v pravdomernem zakonitem roku. Številne so pritožbe, ki sta jih vložila demokratska poslanca Večeslav Wilder in dr. Krizman za bjelovarsko-bjeločinsko, oziroma varaždinsko županijo. Počlanec dr. Krizman, ki je sam član verifikacijskega odbora, je včeraj vložil pismeno izjavo, da umika vse od njega predložene pritožbe proti verifikaciji radičevih mandatov v varaždinski županiji.

Podpirajte obunane slepe in darujte

»Podpornemu društvu slepih«.

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema

»Popolnoma.«
»Dobro, sklenjena stvar. Sedaj pa pojdite!«
»Pričakujem vas tu. Priti morate sami ali pa mi poslati zanesljivega slega, ako bi bili sami zadržani.«

»Ali je podana tudi možnost,« ie vprašal Krag, »da bi bil zadržan?«

»Seveda, tudi to ni izključeno.«

Krag si je zapalil smokko in zapustil sobo. Čutil je še posledice strupa. Nekoliko se mu je še vrtelo v glavi in vedel je, da je obledel. Takisto pa se je tudi zavedal, da je še dovolj močan, da sodeluje v zadnjem dejanju te drame. Ni še bila ena ura, toda gostje so po veliki večini že zapustili obednico. Pisatelj in gospa Bernier sta še vedno sedela pri zeleni svetiljki.

Krag je čakal v veži, dokler se nista dvignila. Ni dolgo čakal. Lepa gospa je bila očividno v izvrstnem razpoloženju. Ko je za trenotek sama ostala pred zrcalom, je Krag porabil priliko in ji zašepetal:

»Gospa Sonja, z vami moram govoriti.«
Opazoval je njen obraz v ogledalu. Ko je slišala imenovati svoje ime, ji je silna rdečica zalila lica, nato pa je obleдела kot stena. Svojo razbur-

jenost pa je hitro premagala. Nagubančila je čelo. »Kaj hočete?« je vprašala? »Ne poznam vas!« V tem trenutku se je Krag nagnil k nji in ji šepnil v uho neko ime.

XXXVIII.

Prvi.

Bilo je to poročnikovo ime, ki ga ji je Asbjörn Krag šepnil v uho.

Kakor se je zdelo, se je Sonja zavarovala proti vsakršnemu presenečenju, zakaj to ime ni napravilo nanjo nobenega posebnega vtisa.

Vendar pa ni ušla Kragu nervozna razburjenost, ko si je dala na glavo klobuk; njen glas je imel na sebi nekaj negotovega, kar je pričalo, da je bila silno vznemirjena. Poleg tega ni napravila niti najmanjšega poskusa, da bi poklicala na pomoč svojega kavalirja, da bi jo ščitil proti Kragovi vsiljivosti.

Ustavila se je pred zrcalom in kratek izjavila:

»Ne poznam tega imena. Očividno ste me zamenjali s kakšno drugo osebo.«

»Moram z vami govoriti,« je izjavil Krag in se ni dal premotiti.

»To ni mogoča,« je dejala. »Motite se, motite se!«

»Vaš prijatelj sem, prav tako, kakor oni. Čigar ime sem pravkar izustil. Videl sem vas v vaši mali hišici na Švedskem. Prinašam vam pozdrave vašega mrtvega psa.«

»Nikdar nisem imela hiše na Švedskem,« je odgovorila, »in še manj kakšnega psa. Ne morem govoriti z vami.«

V tistem trenutku je pristopil njen kavalir in ji ponudil svojo roko. In ona se je okrenila od Kraga, ne da bi ga pozdravila ali pogledala.

Ko sta šla mimo njega, je slišal, kako jo je pisatelj vprašal:

»Kaj pa je hotel? Ali ste ga poznali gospa?«

»Samo popolnoma mimogrede,« je odgovorila gospa Sonja.

Ta mala laž je Kragu povzročila pravo veselje. Dokazovala je, da se je gospa bala, da bi se izdala in vzbudila pozornost, ako bi se pritoževala radi njegove vsiljivosti. Prepričan je bil, da je imel pred sabo pravo gospo Sonjo.

Asbjörn Krag je počakal, dokler nista prišla na ulico. Nato jima je sledil. To prežanje in zasledovanje ni bilo po njegovem okusu. Vendar pa ni imel na razpolago nobenega drugega sredstva.

Pisatelj in gospa Sonja sta najela avtomobil. Ko je šofer zaprl vrata in se vsedel h krmlju, je Krag skočil na voz in se vsedel poleg šoferja.

Šofer je bil ves presenečen in ga je začuden gledal. Na njegovo prestrašeno vprašanje ni Krag ničesar odgovoril. Prožil mu je samo svojo roko. Ob svitu svetiljke se je nekaj zasvetilo v njegovi roki. Bil je to policijski znak. Ko je šofer to videl, je samo priklimal in odpeljal. Na ta način je Krag

postal »mož poleg šoferja«. V zadnjem času je opetovano spremenil svojo vlogo.

»Kam?« je vprašal šoferja.

In izvedel je, da polje v Bestum, v vilsko predmestje. Takoj je vedel, da je gospa Sonja vzele v najem eno izmed tamkajšnjih malih vil.

Njegovo domnevanje se je izkazalo kot pravilno. Avto se je ustavil pred eno izmed malih hiš, na katerih vrtovih se je že bleščala jesenska slana.

Pisatelj in gospa Sonja sta izstopila in Asbjörn je opazil, da se je slavni pisatelj pripravljati na daljši sanjavi razgovor pod šušljajočimi jesenskimi drevesi. Gospa pa je takoj otvorila ograjna vrata, ponudila spremljevalcu roko in dejala:

»Zahvaljujem se vam za vašo ljubeznivost. Lahko noč, zelo sem utrujena.

Kavalir je galantno poljubil roko in nato sta se ločila. Pisatelj je še v slovo zamahnil z roko, nato pa je skočil na avtomobil.

Ko se je avto obrnil, je Krag velel šoferju: »Vozite počasi!« Šofer se je pokoril ukazu in zmanjšal brzino. Krag je nekaj napisal na listič. Listič je vtaknil v mal kuvert, ki ga je nosil vedno pri sebi.

Kot adresno je napisal:

Gospoda Krauss

Grand hotel št. 101.

Zelo mižno!

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Današnja »Politika« naglašala, da vlada v parlamentarnih krogih veliko zanimanje za verifikacijsko debato. Verifikacija je odvisna od Nemcev in od dr. Krizmana. Če nemški član odbora posl. M. o. s. r. izostane ali glasuje proti, bodo ostali ostali radikali v manjšini. Odborši med Nemci in radikali so se po konstataciji današnje »Politike« zelo ohladili in je torej pričakovati, da bodo radikali v manjšini. Sigurno je pričakovati, da pride do verifikacije. Marko Gjurčić je včeraj imel najprej konferenco s radikalnimi člani verifikacijskega odbora. Po konferenci so se obrnili člani direktno na ministrskega predsednika za nadaljnja navodila.

Parlamentarni računi.

Nemci barantajo.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Glede verifikacije Radićevih mandatov in nadaljnjih uspehov bloka vlada v parlamentu optimizem. Vlada zelo pazljivo smotri vsak najmanjši dogodek. Zanimiva je okolnost, da je včeraj v narodni skupščini minister za kmeti in ruder dr. Milan Šrakčić dal časa konferenci z nemškimi poslancema Hansom Moserjem in dr. Kraftom v svrhu osiguranja večine v verifikacijskem odboru za vlado. Nemci so stali na nove zahteve.

Vlada računa v narodni skupščini na pomoč dveh Radićevih desidentov iz Bosne in Hercegovine, dveh demokratičnih desidentov in enega črnogorskega federalista, dočim pričakuje, da ostaneta dva socialista popolnoma pasivna. Z ozirom na ta račun so radikali prepričani, da bodo z ozirom na sedanje številčno razmerje v skupščini imeli proti bloku večino 10 do 12 glasov. Vlada pa računa tudi na abstinenco nekaterih ostalih poslancev. Temu nasprotno računajo opozicijski bloki, da ima blok večino. Če Nemci zapustijo vlado, tedaj bi blok z 92 poslanci plus 11 zemljoradnikov in 8 Nemcev razpolagal v skupščini že z malenkostno večino proti radikalom. Vendar ta račun ni točen.

V parlamentarnih krogih kroži tudi vest, da je ministrski predsednik ponovno od kralja zahteval volilni mandat, kar je pa kralj odbil, ker bi znatno postopilo se v suvereno fronto proti Hrvatim, kar sedaj z ozirom na Radićev prihod v skupščino ni koristno iz najvišjih interesov države.

Pašić za verifikacijo Radićevih mandatov.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Glede verifikacije mandatov HRSS je zanimiva okolnost, da je ministrski predsednik Pašić o tem vprašanju razgovarjal s predsednikom verifikacijskega odbora Marko Gjurčićem in njega radikalnimi člani. Kakor je doznal vaš dopisnik, je Pašić dal posebno navodila predsedniku in članom odbora, da oni ne smejo pod nobeno ceno v odboru delati težkoč, marveč morajo slediti popolnoma zakonitim določbam in nikesar ukreniti, kar bi ne bilo v skladu z zakonom in kar bi moglo vzbuditi v javnosti šum, da se postopa protizakonito. Treba je v verifikacijski odboru storiti vse, da se jasno in očitno ugotovi, da radikalna stranka želi vstop Radićevih poslancev v narodno skupščino in da se vse težkoče olajšajo.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Današnja »Politika« priobčuje iz zanesljivega vira, da je dal ministrski predsednik Pašić članom vladine večine v verifikacijskem odboru navodila, naglašajoč: »Potrebno je, da radikali ostanejo strogo v mejah ustave in poslovnika. Potrebno je ne povečavati težkoč pri razpravi vseh nespornih mandatov. Glede pritožb je treba upoštevati samo one, ki so upravičene in ki bi eventualno mogle vplivati na volilni rezultat.« Kakor javlja »Vreme«, je notranji minister dal navodila predsedstvu odbora za postopanje s pritožbami iz Hrvatske in Slavonije. Večina teh pritožb izvira od strani demokratov in to še iz onega časa, ko še niso mislili na zvezo z Radićem.

GRŠKA PRIZNAVA SOVJETSKO RUSIJO.

— Atene, 10. marca. (Izv.) Grška vlada je priznala sovjetsko vlado v Rusiji kot legalno vlado sovjetskih zveznih republik. Zadevna poročila je bila podpisana v Berlinu. Med obema državama se vzpostavijo normalne diplomatske in trgovske zveze.

Zboljšanje naših odnošajev napram Bolgarski.

— Sofija, 10. marca. (Izv.) Jugoslovenski poslanik Milan Rakić je odputoval v Beograd na poziv svoje vlade.

— Sofija, 10. marca. (Izv.) Z ozirom na napete odnose med Bolgarsko in Jugoslavijo je sprejel poslanik Rakić več sovjetskih zastopnikov tiska, ter jim je izjavil, da se zadnji čas napeti odnosi med Jugoslavijo in Bolgarsko na potu zboljšanja, ker je bolgarska vlada ukrenila vse potrebno proti makedonskim organizacijam. Situacija je sedaj povoljna in ni nobenega razloga za vznemirjenje. Poslanik je posebno odločno demantiral alarmantne vesti, da Jugoslavija koncentrirala svoje čete ob bolgarski meji in da je jugoslovenska vojska že zasedla rudnik Pernik. Zadnji čas so namreč bile razširjene alarmantne vesti o gibanju jugoslovenske vojske, ki so povzročile v Sofiji panični strah.

— Sofija, 10. marca. (Izv.) Ministrski predsednik Cankov je odločno demantiral vse tendenciozne vesti o koncentraciji jugoslovenske vojske proti Bolgarski. Vlade odredbe gredo za tem, da se brezopojno ohrani mir.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Na današnji popoldanski seji v razpravi ratifikacijski predlog glede konvencij sklenjenih z Bolgarsko. Ob tej priliki namerava znanji minister podati zelo obširen eksponat, o naših odnosih napram Bolgarski. Za ta eksponat vlada veliko zanimanje.

PRIHOD RADIĆEVH POSLANCEV V BEOGRAD.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) V opozicijskih krogih vlada velika borbenost. Zatrjujejo, da pride onih 20 Radićevih poslancev, ki so izročili pooblastila, že v četrtek v narodno skupščino. Da nastopijo svoje poslanske dolžnosti.

SEJA MINISTRskega SVETA.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Sinoči je bila ob 17. do 19. seja ministrskega sveta, na kateri je vlada poleg tekočih zadev razpravljala o parlamentarni situaciji z ozirom na ustanovitve opozicijskega bloka. Zanimiva je okolnost, da je ministrski predsednik Pašić proti koncu seje nenadoma zapustil posvetovalno dvorano. Ministrski so bili zelo rezervirani. Minister za socialno politiko dr. Peleš je bil včeraj na dvoru ter je predložil kralju v podpis zakon o invalidih. Zakon je tudi predložen narodni skupščini.

TRGOVINSKA POGODBA MED JUGOSLAVIJO IN JAPONSKO.

— Beograd, 11. marca. (Izv.) Po poročilu ministrstva za zunanje zadeve je bila podpisana trgovinska pogodba med našo državo in Japonsko, ki je bila sklenjena na Dunaju dne 16. novembra 1923 med našim tedanjim poslanikom Tihomirjem Popovićem in japonskim poslanikom Honda Jassvjem.

Sestava nove belgijske vlade.

— Pariz, 11. marca. Po poročilih iz Bruslja je na podlagi sporazuma med liberalno in katoliško parlamentarno skupino sestavljen Theunis III. svoj kabinet. Theunis je prevzel ministrstvo predsedstva in finančno ministrstvo. Nymans je prevzel zunanje ministrstvo. Novi kabinet se predstavi poslanski zbornici in senatu v četrtek.

— Bruselj, 11. marca. (Izv.) Liberalni in katoliški poslanci in senatorji so sprejeli dnevi red, s katerim se izraža Theunisu zaupnica za njegov dosedanje mednarodno politiko ter se ga poziva, da jo v isti smeri nadaljuje, da vzpostavi finančno ravnotežje, da uredi državni proračun in da pobliže spekulacijo z belgijskim frankom. Na podlagi te zaupnice je Theunis sestavil III. kabinet (takole): 1.) ministrsko predsedstvo in finančno ministrstvo Theunis 2.) pravosodje Masson 3.) zunanje ministrstvo Nymans 4.) notranje ministrstvo Bonlet 5.) poljedelstvo Noff 6.) promet Neujean 7.) industrijo Pshoffen in 8.) kolonije Carton. Nekateri portfelji še niso zasedeni.

VELIKANSKA RUDNIŠKA KATASTROFA V AMERIKI.

— London, 11. marca. (Izv.) Po poročilih iz Washingtona se je v rudniku Castle gate v bližini Salt Lake City zgodila veličanska rudniška katastrofa. V rudniku so se vneli plini. V rovih, kjer je nastal ogenj, je bilo 175 rudarjev. Rešilna akcija je bila zelo otežena. Pred vzhodom v rove so se zbrale množične rudarske žene in otroci, ki obkulejajo smrt svojih mož. Vsi rudarji so bili oženejeni in je težko, da bi si bil kdo rešil življenje.

Politične vesti.

— Koncil pravoslavne cerkve. Sv. Sinod v Moskvi pripravlja prihodnje leto koncil vseh pravoslavnih cerkva. Koncil otvorijo v Moskvi dne 11. maja 1925.

— Tudi komunisti imajo sinehuriste. »Pravo Lido« poroča, da komunistični agitator dr. Fr. Benak, dobiva že skoraj tri leta plačo kakor redaktor vladnega lista »Češkoslovaška republika«, pa je stalno na dopustu, piše za honorar v drugi list, namesto da bi delal za list, za katerega ga država plača. Pridno se vozi na državne stroške v Rusijo, odkoder pošilja dopise komunističnemu dnevniku proti nagradi, se potika po raznih čeških zdraviliščih, a da bi izstopil iz uredništva oficijelnega dnevnika komunističke vlade, to mu še na misel ne prihaja. Komunistični agitatorjem je pač samo za njih žep.

— Revizija češkoslovaške tiskovnega zakona. Na prvi seji pomladanskega zasedanja češ. parlamenta je ministrski predsednik Švehla izjavil, da predloži vlada parlamentu načrt o reviziji tiskovnega zakona. Po tem načrtu bi spadali vsi tiskovni prestopki predredna sodišča brez porote. Javnost je ta korak že davno pričakovala in ustavni odbor parlamenta je takoj po prevratu opozoril vlado na to, da bo treba omejiti judikaturu porote, v kolikor se tiče tiskovnih deliktov. Praksa je namreč pokazala, da je rodila prevelika širokogrudnost porotnega sodišča napram tisku slabe posledice. Tisk je vedno manj računal z žalitvami javnih činiteľjev, ker se je zanašal na dobrohotnost porotnikov. V zadnjem času so bili na dnevnem redu slučajji, da so razni listi iz strankarskih razlogov neumestno napadali in žalili politične nasprotnike ter jim podtikali najgrše stvari. Vendar pa so bili krivci pred poroto večinoma oproščeni, ker so odgovarjali vedno sa-

mo odgovorni uredniki, čiji stališče je bilo olajšano že s tem, da pravi krivec faktično ni stal pred sodiščem. Po novem zakonu ohrani tisk svobodo in bo lahko tudi v bodoče kritiziral ali napadal javne osebe, toda napadeni ima odsej pravico zahtevati, da pisec dokaže resničnost svoje trditve pred sodiščem. Tako tiskovnim sporom ne bo treba čakati, da pridejo na vrsto pred poroto, temveč se bodo reševali takoj in samostojno. Večina češ. tiska je sprejela ta zakon simpatično, češ da bo ščitil tiskovno svobodo, obenem pa uveljavil rojem odgovornosti za to, kar kdo napiše.

— Znova ojačena angleška mornarica v Sredozemskem morju. Ni dolgo tega, kar se je angleška mornarica v Sredozemskem morju ojačala. Sedaj se naznaja novo ojačenje in nova razdelitev angleških pomorskih sil, po kateri bo angleška sredozemska mornarica najmočnejša med drugimi pomorskimi angleškimi skupinami. Preureditev in ojačenje se zgodi tekom treh mesecev. Priklopi se sredozemski mornarici prvi oddelek lahkih križark in nova flotila torpednih lovcev. Tako napreduje oboroževanje na morju tudi z angleške strani kljub vsem razoroževalnim napovedvam.

Ali bodo verificirani radićevski mandati?

O tem vprašanju v zadnjem času obširno razpravljajo vsi listi. Tudi v političnih krogih je to vprašanje na dnevnem redu. Večina zastopa mišljenje, da se morajo takozvani neosporni mandati enostavno verificirati, češ da je narodna skupščina dožna overoviti vse mandate, proti katerim ni vložena nobena pritožba. Zanimivo je, kakšno stališče zastopa v tem vprašanju »Samouprava«, glasilo radikalne stranke. V nedeljski svoji številki priobčuje o verifikaciji mandatov članek, v katerem izvala med drugim:

»Znano je, da je overavanje poslanskih pooblastil resen posel, ki ga onavlja sama narodna skupščina, pri čemer preiskuje stvar tako z zakonske, kakor s politične strani, ocenjujoč pri tem značaj in važnost vsake volilne nepravičnosti. Nasproti tej splošno znani stvari pišejo »Novosti«, da se morajo Radićevi neosporni mandati avtomatski verificirati. Dalje pravijo »Novosti«, da se o mandatih, proti katerim ni pritožbe, vohče ne razpravljati niti v verifikacijskem odboru, niti v plenumu narodne skupščine, ki mora pred prehodom na dnevni red samo sprejeti na znanje poročilo verifikacijskega odbora. To ni točno!

Za Radićeve mandate, kakor za vse ostale poslanske mandate velja eno in isto pravilo in po tem pravilu se morajo podvreči verifikaciji. O tem vprašanju piše vseučiliški profesor Slobodan Jovanović v svojem najnovejšem delu »Ustavno pravo kraljevine SHS« na 163. strani to-le:

»V narodni skupščini je bilo v zadnjem času sproženo mišljenje, da je treba smatrati vse volitve, proti katerim ni pritožbe, kot pravne in da jih je treba brez vsake nadaljnje preiskave proglasiti za veljavne. Pri teh volitvah bi bilo overavanje pooblastil navadna formalnost. To stališče se ne strinja s prejšnjo prakso pod staro srbsko ustavo, ko se je preiskovala zakonitost tako osporjenih, kakor neosporjenih volitev. V zakonskem besedilu ne najdemo utemeljitve za to stališče, da se predpostavlja zakonitost volitev vse dotlej, dokler niso s pritožbo osporjene in da je treba, ako ni nobene pritožbe, proglasiti vsako volitev za veljavno. Uvaževati je treba, da izve narodna skupščina volilne nezakonitosti ne samo potrdi pritožbo, marveč da jih izve tudi potom zapisnikov volilnih odborov, v katerih se med drugim beležijo tudi volilne nezakonitosti... Overavanje pooblastil se ne vrši v interesu posamičnih volilcev, ki bi bili radi volilni nezakonitosti prikrajšani v svojih osebnih pravicah in interesih, marveč se vrši v javnem interesu, da bi se ugotovila zakonitost onih volilnih del, iz katerih je izšla narodna skupščina. Iz »era razloga se morajo preiskati vsa volilna dela, a ne samo ona, proti katerim so vložene pritožbe.« K temu citatu iz Jovanovičevega dela »Ustavno pravo« pripominja kratko »Samouprava«: »To je jasno in tako je tudi vedno postopala narodna skupščina.«

S tem je glasilo narodno-radikalne stranke g'lede verifikacije radićevskih mandatov jasno precizirala svoje stališče. Kdor torej misli, da bodo mandati radićevskih poslancev verificirani kar kratkim potom, se nahaja na krivi poti. Vse kaže na to, da je do verifikacije teh mandatov še zelo dolga pot, ako bodo radikali postopali v smislu načel Slobodana Jovanovića. Vsekakor pokažejo že prihodnji dnevi, ako se radikalna stranka v celoti prilagodi mišljenju beogradskega vseučiliškega profesorja.

Dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča:

K reformi uradniškega zakona.

I. Organizacija združuje skupino ljudi ali pa skupino ljudi in stvari v jedno celoto, da s pomočjo delitve dela in združitve deljenega dela v enoto doseže večje uspehe. V vsaki razviti organizaciji opazimo zaradi tega posebno razredbo ali hierarhijo njenih organov. Povsem nemogoče je, da bi vsi organi kake obsežnejše organizacije imeli iste pravice in iste dolžnosti, za svoje delovanje treba organizacijo višjih in nižjih, glavnih in pomožnih organov, ki so v posebnih odnosih za vzajemnost med seboj. To velja seveda tudi za organizacijo državne uprave, sodstva in vojske. Ne le, da so pojedina oblastva in zavodi med sabo v razmerju nad-, pod in prirejenosti, tudi poedini uradniki vseh teh oblastev in zavodov morajo pri posameznem oblastvu ali zavodu biti v določenem odnosu med seboj. Vsi ti medsebojni odnosi so odvisni od funkcij, od starosti, od plače in od naslovov. Koder več stvari primerjamo, tam je treba nekega merila, to velja tudi za uradniško razvrstitev. Z ozirom na dejstvo, da so si vsake organizacije malo da ne v vseh modernih državah slične, vs'ed tega bi bili ravno vojaški čini posebno primernej kot merilo za razvrstitev državnega uradništva. Takega mednarodnega merila tembolj potrebujemo, ker je naša država naslednica raznih držav z deloma dokaj različnimi pravnimi sistemi in se nahajajo v uradniški organizaciji naše nove države po večini uradniki, ki so bili preje uradniki bivše srbske države, hrvatske zemlje, ovsrške države, bosanske dežele, avstrijske carevine in črnogorske kraljevine. V poedinih delih naše države so do pred kratkim veljali še stari predpisi o uradnikih. Novi zakon o državnih uradnikih uvaja nov način razvrstitve ali razporedbe državnih uradnikov. Žalibog opazimo, da dotični predpisi niso povsem v skladu ne z zakonom o vojski in mornarici, ne s samimi med seboj in da je način izvršitve razporedbe uradnikov po zakonu o uradnikih te nedostatk še povečal.

Novi zakon o uradnikih deli državne uslužbence v uradnike (činovnike), v zvančnike (poduradnike ali oficijante) in v služitelje. Uradniki pripadajo trem kategorijam uradniških strok. V I. kategorijo spadajo stroke, za katere se zahteva fakultetna izobrazba, za II. kategorijo je predpisana matura ali končni izpit srednje šole in za III. je treba vohče štiri nižjih razredov srednje šole. V vsaki teh treh kategorijah so poleg staniar in dodatka za deco določene dve vrsti plač, namreč osnovna in položajna plača. Osnovna plača je za vsako kategorijo različna, a tudi v isti kategoriji ni vedno ista, temveč imamo v vsaki kategoriji 10 stopenj osnovnih plač. Službovanje v vsaki stopnji traja redoma tri leta in se pride po ugodni oceni avtomatično v višjo stopnjo osnovne plače. Poleg osnovne plače dobi vsak uradnik tudi posebno položajno plačo. Ta položajna plača ni le različna v poedinih kategorijah, marveč je poleg tega še odvisna od uvrstitve v določeno položajno grupo ali skupino. Te položajne skupine odovarjajo nekako našim prejšnjim činovnim razredom. V vsaki kategoriji imamo eno pripravnno skupino, dve pomožni skupini, dočim so ostale skupine glavne skupine. Čin a' rang, ki ga ima uradnik, se računa po višini položajne plače ali kar je isto, po uvrstitvi v položajno skupino. V višje položajne skupine se ne pride avtomatično, marveč po imenovanju, ki se pa pri nekaterih vrstah (n. pr. pri sodnikih ali učiteljih) vrši tudi nekako avtomatično. Najvišje tri skupine I. kategorije nimajo osnovne, temveč le primerno zvišane položajne plače.

Kakor omenjeno, ima vsaka kategorija državnih uradnikov svojo posebno osnovno plačo, a čudom opazimo, da imajo vsi oficijali brez razlike, gre li za komandno osebo ali za strokovno oficirje z višjo ali nižjo izobrazbo, osnovno plačo kakor uradniki s fakultetno izobrazbo in torej večjo osnovno plačo od uradnikov s popolno srednjošolsko izobrazbo, dalje da imajo višji podoficirji isto osnovno plačo kakor uradniki z nižjo srednjošolsko izobrazbo. Vsekakor je to precejšnje diferenciranje med državnimi uradništvom in vojaštvom. A zanjše je razlikovanje pri položajnih skupinah. V I. kategoriji, to je pri uradnikih s fakultetno izobrazbo, odgovarja položajna plača skupine 1 položajni plači armijskega generala, pol. plača skupine 2 pol. plači divizijskega generala, pol. plača skupine 3 pol. plači brigadnega generala, pol. plača skupine 4 pol. plači podrokovnika, pol. plača skupine 5 pol. plači majorja, pol. plača skupine 6 pol. plači kapetana I. kl., pol. plača skupine 7 pol. plači kapetana II. kl., pol. plača skupine 8 pol. plači poročnika, pol. plača skupine 9 pol. plači podporočnika.

V II. kategoriji, koder se zahteva popolna srednjošolska izobrazba, odgovarja skupina 1 položaju med kapetanom I. in II. kl., skupina 2 položaju med kapetanom II. kl. in poročnikom, skupina 3 položaju med poročnikom in podporočnikom, skupina 4 položaju med podporočnikom in narednikom-vodnikom, skupina 5 položaju narednika-vodnika, skupina 6 položaju narednika-vodnika, skupina 7 položaju ki je višji od položaja narednika z manj od 15letne podoficirske službe, a nižji od onega narednika s 15letno podoficirsko službo.

V III. kategoriji z nižjo srednjošolsko izobrazbo odgovarja skupina 1 položaju poročnika, skupina 2 položaju podporočnika, skupina 3 položaju narednika-vodnika, skupina 4 položaju ki je višji od položaja narednika z manj od 15letne podoficirske službe, a nižji od onega narednika s 15letno podoficirsko službo.

Taka razdelitev seveda ni primerena in kaže opasno neznanje državne organizacije. Pa ne samo, da imamo tu povsem neumestno razločevanje med državnimi uradniki in oficirji, gre tudi za hudo nesoglasje med I. kategorijo na eni in II. in III. kategoriji na drugi strani, ker je najvišja skupina II. in III. kategorije vs'ed premelega števila položajnih skupin v teh kategorijah vsekakor prenizka napram uradnikom nižjih skupin I. kategorije. Prav je, da se prehod od nižje kategorije v višjo otežkoči, a tudi dela II. in III. kategorije ne gre omaloževati in pritegnitev uradnikov nižje kategorije k pogostokrat se ponavljajočim vže bolj šablonskim uradnim opravilom višje kategorije, je že zaradi boljše izrabe uradništva višje kategorije potrebna.

Tudi je povsem nepotrebno, da se v vsaki kategoriji skupine posebej štejejo in bi lahko imele skupine tekoče številke za uradništvo vseh treh kategorij. (Konec prih.)

Pravni vestnik.

SMRTNA KAZEN. KAKO SE NAJ PRI NAS IZVRŠUJE.

V Slov. Narodu z dne 20. februarja št. 180 smo zapisali, da so pravniki precej vedeli, kaj naj sodilo o notici, ki je nedavno romala po našem dnevnem časopisu, namreč, da se je način izvrševanja smrtne kazni izpremenil tako, da na smrt obsodeni ne pridejo na vislice, ampak da bodo ustreljeni. Pa menda si pravniki vendar ne niso še na jasnem! Kajti prošli teden smo v nekem drugem dnevniku štali, da se je izrekla za umor »orva« smrtna kazen z ustreljenjem v Sloveniji. No, komaj dva ali tri dni za tem pa je bil v istem listu popravek, da se ni izrekla smrtna kazen z ustreljenjem; način usmrtnitve se sploh ni proglasil. Izvedeli pa smo, da je bil v nekem predlogu stavljenem v tisti javni razpravi vendar le govor o možnosti, da obsodenc ubije se iz pušaka i odmah ukopate.

To pomotno razmotrivanje je brez dvoma povzročila naš omenjena nesrečna notica o izpremembi način izvršitve smrtne kazni. Pri tem se je prezrlo vsekakor splošno znano dejstvo, da se doslej ob istem pravem položaju v Sloveniji še nikdar ni izrekla smrtna kazen z ustreljenjem, da torej niti ni bilo govora, uvažiti razmotrivanja o izpremembi načina izvršitve smrtne kazni. Površni pregled zakona o razširjenju glave IX. in X. srb. kaz. zak. (publiciran v Služb. Nov. 22. januarja t. l.) v našem uradnem listu 14. febr. t. l. pokaže, da se je veljavnost uredb prvega dela srbijskega kaz. zak., kjer stoji, da se izvrši smrtna kazen »iz pušake«, razširila po naslovnem besedilu kolikor gre za uporabljanje IX. in X. poglavja, po čl. 2, pa kolikor gre samo za uporabo IX. in X. poglavja, torej le za t. z. politične delikte. Ako bi bil potem takem v razpravi delikt, ki se naj sodi po določilu iz poglavja IX. in X. srb. kaz. zakonika, morala bi se izreči smrtna kazen »iz pušake«. Ker pa je bil delikt edino le umor, ki se sodi še po bivšem avstr. kazenskem zakoniku, ki pozna le smrtno kazen na večalih, ni nobenega dvoma, da se je smela le takšna izvršitev vzeti v pretres.

Seveda stoji v čl. 4 gori cit. zakona, kakor je povsem isto že stalo v prejšnjih naredbah: »Če bi kazna izmed odredb §§ 1 do 82. srb. kaz. zakonika nasprotovale odredbam drugih kazenskih zakonikov, ki veljajo v poedinih pokrajnah kraljevine SHS, se mora uporabiti oni zakon, ki je milejši.« Priznamo, da to določilo nikakor ni na višku zakonodajne tehnike, poznamo pa natančno gnezdo tega določila: V zakonodajnem svetu je predlagal prof. dr. Šilović in je bil njegov predlog soglasno sprejet, da se raj uporabljajo milejše določbe, če pride pri enem in istem primeru istočasne sodbe do sokoča med avstrijskimi in srbijskimi splošnimi določili. Zakaj je ta zdnja misel v svoječasni naredbi iz l. 1921 izostala, ne vemo; slutimo pač, da za to, ker je ministrstvo pravde smatralo, da je v zvezi s čl. 2, ki govori, da pridejo splošna določila srb. kaz. zak. do uporabe, če gre samo za delikte iz poglavja IX. in X., že se sebi jasno, da je v čl. 3. govor le o sokoču dvojh določil pri konkurenci več deliktov, ki naj se jih istočasno sodi. Vsekakor se res lozično stvar drugače ne more in ne sme razlagati. Kajti če se temu ne bi pristalo potem bi bila posledica, da bi se pri vsakem primeru, ki se naj obravnava pri nas izključno po avstrijskem zakonu, morali vprašati, ali ni srbijski zakon milejši, ali isto bi seveda veljalo tudi za srbijska sodišča, ki bi morala vsakokrat preiskati, ali ni naš t. l. bivši avstrijski kaz. zakonik ali kakšen drug kazenski zakon v naši državi milejši. Pri tem bi pa prišli sprčo čisto različnega ustrojstva kazenskih sodišč tu in tam do absolutno neraz-

rešljivih zagonetk: kdo bi naj sodil v Srbiji naše »prestopke radi razžaljenja uradnih oseb, ki bi morali biti tam — izstupiti. Pa tudi glede drugih vprašanj bi dobilo pri nas čisto novo judikaturu: Do 12. leta sploh ne bi smeli kaznovati, pri storiščih od 12. do dvehdesetega 16. leta bi morali vorašati, ali so učinili zločin »brez ali z razborom, smrtno kazni bi smelo kar sodeče sodišče — brez sodelovanja krone — pomilostiti in izreči na mesto ne robiti ali zatočenje, itd., itd. Naša praksa je tako razlagala čisto pravilno odklonila, da si bi jo gotovo rada vsprejela, če bi bila izvedljiva, v Srbiji pa niti trenutka niso izgubili za teoretično razglabljanje o možnosti take razlage.

Sicer pa je ravno glede izvršitve smrtne kazni precej problematično govoriti o tem, kateri način — vešala pri nas ali »iz puka« pri Srbiji — je milejši. Kdaj bomo prišli do kaz. zakonika — brez smrtne kazni, brez tečajne krsitve zapovedi: »Ne ubijajte!« — to vedo le bogovi!

Socijalni vestnik. NEUTRALNE DELAVSKE ORGANIZACIJE.

Komunistom in socializmom ni všeč, da so začeli končno tudi drugi krogi govoriti o strokovnem gibanju in smernicah, ki naj bi bile merodajne za delavski pokret. Osebi to neizodgovorno in ogorčeno so radi poskušali, ki jih dela delavstvo nekaterih strok, da ustanovi takozvane nevtralne organizacije. Njihova jeza in skrb izvira iz monopolizacije, ki so si jo bili ustvarili kot edini zaščitniki delavstva in edino kompetentni faktorji za rešitev socialnih problemov. Nesporo je dejstvo, da ta monopol ne more koristiti pravičnemu razvoju strokovnega gibanja. Pri enakih strokovnih interesih je delavstvo razdeljeno v dva sovražna tabora — social-demokrate in komuniste. Poleg teh dveh imamo še čedno število manjših skupin in skupin, ki pa ne prihajajo toliko poštev, ker so programatično v bistvu itak ali socialni demokratje ali komunisti. Delavske organizacije služijo večinoma naboru političnih pristajev. Posledice tega so mršave strokovne organizacije brez odločilnega vpliva na družabno in gospodarsko življenje. Delavstvo je razcepljeno v nebroj frakcij in to se ne tvori enotnega razreda samo zato, ker drvi siepo za demagoškimi političnimi avanturisti. Odgovornost za te žalostne razmere nosijo tisti, ki iz političnih in osebnih motivov razkrajajo delavske vrste in neprestano ovirajo organizacijsko delo ter love dobre strokovne organizatorje v svoje strankarske mreže.

Delavsko gibanje v drugih državah dokazuje, kako važne so močne strokovne organizacije, ki se zavedajo težke odgovornosti za gospodarski razvoj in napredek države. Danes lahko trdimo, da je Nemčija, osebno prva leta po vojni, ohranila svojo gospodarsko moč samo po zaslugi zdravih, dobro discipliniranih in patrijotičnih delavskih organizacij. Boljši delavski puč 1. 1919 ni preprečil oborožena sila, temveč izobrazilo, politično zrelo in strokovno visoko stoječe nemško delavstvo. Noben pameten podjetnik in nobena moderna država se ne bo bala takega delavstva, kajti v njem ima najboljšo jamstvo za red, mir in nemoteno gospodarsko življenje. Iz tega vidika je eno najvažnejših socialnih vprašanj reorganizacija in preokret v delavskem gibanju po načelih strokovne nevtralnosti.

Borba za neodvisnost strokovnega gibanja od političnih organizacij je danes ena najvažnejših nalog organiziranega delavstva, osebno tam kjer je to gibanje prizadeto od vmešavanja političnih pustolovcev. Ni še dolgo tega, ko je tekla v Parizu delavska kri, ker se je hotelo francosko delavstvo osvoboditi komunistične vsiljivosti. Tipičen vzgled neodvisnosti in emancipacije strokovnega gibanja od politike nam nudí Angleška z združenim velikim štrajkom vlakovodij in pristaniških delavcev. Ta dva štrajka sta izbruhnila prve dni pod vodstvom delavske stranke. Prve korake delavske vlade je spremljalo inocestvo in angleško prebivalstvo z izrednim zanimanjem. Osebito glede draginje so angleške mase pričakovale od Macdonaldove vlade marsikaj dobrega. Oba štrajka sta imela po svojem značaju za posledico, da vlada ni mogla uspešno nastopiti proti dragini. To pa ni motilo angleškega organiziranega delavstva, da ne bi začelo borbe za svoje upravljene politične interese. Ta slučaj je še bolj značilen, če pomislimo, da je od 3.222.152 članov delavske stranke (politična organizacija) 3.279.276 članov v delavskih zvezah (Trades Unions, strokovna organizacija), in da je voditelj organizacije železničarjev Thomas sedaj minister za kolonije. Oba konflikta sta bila likvidirana na način, ki je zadovoljil delavstvo in narodno gospodarstvo. Hladnokrvnost, ki jo je ohranila delavska vlada v obeh slučajih, je pokazala delavsko in trgovsko kroge, z druge strani pa je ohranila delavske organizacije svobodne roke in je lahko štela svoje strokovne interese navzven temu, da nosi delavska stranka odgovornost za državno upravo. Tako srečen in miren izid iz spora med delodajalcem in delavcem je mogoč samo tam, kjer vlada popolnoma nevtralnost strokovnih organizacij. Angleška nudi v tem oziru klasičen primer. Od 6½ milijona organiziranih delavcev v Trades-Unions je skoraj polovica članov delavske stranke, drugi pa so ali izven strank, ali pa pristajajo drugih angleških strank. Pripadnost k različnim strankam pa ne ovira angleškega delavstva, da ne bi bilo glede poklicnih interesov združeno v enotno močno organizacijo, kakršne ni v nobeni drugi državi. Tak uspeh je doseglo angleško delavstvo samo zato, ker vlada v sindikatski politični in verski strpnost. To je edina pot, ki vodi k smotrenemu in koristnemu strokovnemu gibanju. Delavstvo mora po bridkih preizkušnjah in razočaranjih končno uvideti, da ni

v njegovem interesu, če slepo drvi za brezglavi demagogi, ki mu trobijo na usesa zapeljiva gesla o rešitvi vseh socialnih problemov potom razredne borbe. Ta način sanacije današnjih razmer ni uspel v Rusiji in ne more roditi dobrih sadov nikjer. Edino v kooperaciji vseh slojev in razredov je spas človeške družbe in zato je v interesu samega delavstva, da resno razmišlja o važnosti nevtralnih strokovnih organizacij, ki izključujejo vsak nepremišljen korak in vsako akcijo egoističnih političnih voditeljev.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI DRAMA.

Začetek ob 8. zvečer.
Ponedeljek, 10. marca: Zaprt.
Torek, 11. marca: Zaprt.
Sreda, 12. marca: Tri maske. Smešne precioze. Prijudni komisar Red C
Četrtek, 13. marca: Ašantka Red E
Petek, 14. marca: Kamela skozi uho šivanke Red A
Sobota, 15. marca: Othello Red D
Nedelja, 16. marca: ob 3. pop. Mogočni prstan. Izven. Znižane cene.
ob 8. zvečer: Kamela skozi uho šivanke Izven
Ponedeljek, 17. marca: Ašantka Red F

OPERA.

Začetek ob pol 8. zvečer.
Ponedeljek, 10. marca: Zaprt.
Torek, 11. marca: Poljub. Red B
Sreda, 12. marca: ob 16. pop. Prodana nevesta, slavnostna dijaška in ljudska predstava pri nižnjih cenah. Izven
Četrtek, 13. marca: Zaprt (general. vaja)
Petek, 14. marca: Poljub Red F
Sobota, 15. marca: Manon Lesco Izven
Nedelja, 16. marca: Manon Lesco Izven
Ponedeljek, 17. marca: Zaprt.

— **Kulturni stiki Rusije z inozemstvom.** Kakor poročajo »Izvestija« se je vršila te dni v Moskvi konferenca, na kateri je referirala O. Kamenjova o sovjetskih kulturnih stikih z inozemstvom. Na prvem mestu stoji Nemčija, kjer ima »Društvo prijateljev nove Rusije« 14 sekcij. Društvo prireja stalna predavanja in propagira idjo kulturnega sodelovanja z Rusijo. Steno društvo je bilo ustanovljeno nedavno tudi v Londonu. Člani so ugledni angleški politiki in prosvetni delavci. Enak pokret je nastal tudi v Italiji, Češkoslovaški, Avstriji, Združenih državah in deloma v Franciji ter v Švic. Na konferenci je bila izražena želja, da bi Rusija stopila v kulturne zveze z Japonsko in Kitajsko, kjer se tudi zelo zanimajo za kulturne razmere v sovjetski Rusiji. Tudi sovjetski umetniki so se začeli živahno zanimati za Evropo. Skupina ruskih slikarjev priredi spomladi razstavo svojih del v Benetkah. Te razstave se udeležijo tudi ruska umetniška industrija, osebno z domačimi izdelki in porcelanom.

— **Umetnostna razstava Klaua Mla**h se vsled odhoda nekaterih del na razstavo v Hodoninu (Češko) v kratkem predčasno zaključijo. Opozarjamo na to občinstvo in zlasti šolska vodstva.

Glasbeni vestnik.

PROSLAVA SMETANOVE 100 LETNICE.

(Koncert Zveze gov.nikov za Slovenijo.)
»Ma vlast«.

Včeraj se je kot zaključek slovenske proslave stoletnice rojstva B. Smetanove vršil v Unionski dvorani sinfonični koncert Zveze godbenikov za Slovenijo, ki nam je češkega skladatelja predstavil s sinfonične strani. Kar je »Prodana nevesta« med Smetanovimi operami, je »Ma vlast« vendarle sestila zvočnih sinfoničnih pesmi, med Smetanovo koncertno kompozicijo. Dirigent g. Balatka je imel srečen večer. Skladbe so bile kot ustvarjene za njegovo češko naravo, za njegovo dirigentsko posebnost, kar smo zlasti opazili pri točnosti, s katero je pogodil notranji pogon mnogolnih in zelo značilnih, češkomperamentnih Smetanovih napevov. Tudi akustično uravnoteženje številnega orkestra ter njegovih posrednih delov je dokazalo dobro dirigentovo uho ter smisel za skrupnost. V poednostih so nam ugodila trobila in pihala, manj godalno telo, ki je bilo topot izpopolneno, zato pa tudi nekoliko negotovo in nečisto. V splošnem je orkester vestno študiral, kar smo čutili na številnih težjih mestih. Referent je poslušal samo drugi del koncerta: S čeških logov in gajev, Tabor in Blani. V kompozitorjem oziru se skladbe opirajo na Lisztove vzore, samo da so neprimerno bogatejše. V skladbah naleti na cele skladovnice slovenske čustvenosti, pestre in sugestivne, da li neminovno podlega. Srednji stavek v Taboru in konec Blanka s temnim husitskim koralom zveni mogočno in celo čisto impresivistično. Čeh je klub energiji in živavosti romantik, liriki in tudi husitstvo, kakor za pojmuje Smetana v svoji sinfonični zbirci, je bilo lično, versko-sanjavo celo, kadar se je odpravljalo na krute in krvave poboje. Skladbe so bogato čustvene, deloma popolnoma sodobno orkestrirane, po našem mnenju se pa v prvi vrsti odlikujejo z tistimi izvirnimi razmahmi in stopnjevanji. Na večeršnjem koncertu smo se znova prepričali o resničnosti vsečloveške lepote in vrednote, ki ni vezana na poednost, čeve antropološke ali nacionalne znake, ampak prevzamejo sleherni srce, ki je sploh dovzetno za lepoto in vrednoto. Kakšna toplina je zavalovala v občinstvu, ko so po dvorani zapluli nebeski Smetanovi napevi. Nacionalna policija v glasbi je, milo rečeno, zelo nesrečna misel, pojavi pa se rada v obliki arogantne omejenosti. Upajmo, da po večeršnjem poizkusu ne bo več strahla po Ljubljani. Zveza godbenikov lahko ponovi koncert pred mladino. Obenem želimo, da se Zveza po večeršnjem smotnem

in moralnem uspehu loči sistematičnega koncertnega dela. Pri tem naj goji domača dela, če so vredna izvajanja, sicer pa inozemske umotvore vseh narodov, naravno po volji in znanju, izbere in svobodni svojih dirigentov. Z večeršnjim sinfoničnim koncertom smo se Slovenci na najsvetelnejši način oddolžili češkemu molstvu za vse tiste blažene trenutke, ki jih že desetletja uživajo ljudje našega rodu ob njegovi popolni glasbeni zapuščenosti. Dvorana je bila razprodana.

— **II. Koncert jugoslovanske komorne glasbe.** Ljubljanska publika je včeraj prestala nevtrni eksperiment dveh istočasnih koncertov. Slučajno sta obe prirediteljici, Filharmonična družba in Zveza godbenikov za Slovenijo dosegli lep moralen, pa tudi materialen uspeh. Upamo pa vendarle, da v bodoče od takih kolizij ne pride več. Filharmoniji je zagrebški kvartet izvajal Petra Konjovića kvartet v d-molu, Josipa Stolcerja-Slavenskega kvartet v d-duru ter mesto Dvočaka Smetanov kvartet v e-molu. Ker nameravam po zaključku vseh štirih koncertov napisati izčrpnije poročilo o komponistih in njihovih igranih delih, ki so že bila in še bodo izvajana, omejim se danes le na nekatere misli. Petra Konjovića kvartet v d-molu se mi zdi iz do sedaj izvajanih štirih del (Sirola, Skrijanc, Stolcer) po jasnosti in zaokroženosti form najboljše do. Niso sicer to oblike, ki bi se suženjsko naslanjale na tradicionalne, klasične vzore, še manj da bi jih kopirale, vendar so iz njih izrasle in se mi zde, ako hočemo še odbrati ime »kvarteta«, da to vrsto umotvorov najprikladnejše. Brez dvoma najlepši in zanimiviji stavek celega kvarteta je bil drugi, variacija na rusko pesem »Solnce vzhodit i zahodit iz Gorkga drame »Na dnju«. Po svoji obsežnosti presega variacije vse druge stroke in je vsled tega čuti nesorazmernost v sestavi celote. Tema je, kolikor poznamo pesem v originalu, dokaj svobodno prinešena in prehaša skozi, če se ne motim, devet variacij, ki so druga od druge zanimivejše. Sedaj v vijolini, sedaj v violi, sedaj v čelu z vedno plastičnim, rafinirano preprostim harmoničnim ozadjem, v duru, molu, groteskno, veselo, globoko melanholično, v raznih, pestrih ritmih in tempih prehaša tema kakor vedno na novoživljen Fenika iz ognja Konjovićeve globoke, srčne, čustvene umetnosti. Tretji stavek, katerega prvi tema kaže izrazito slovanske ritme, poudar na arsis v trodelnem taktu, kakor jih v takih množinah nahajamo pri Novaku, Dvočaku, Smetani itd. kaže prijeten kontrast v trilogem mehko-melanholičnem sprevu. Četrtemu stavku pa se takoj pozna, da je bil ustvarjen pozneje. Svoobodnejši je, rapsodično stkan, prinaša spomine na prvi in drugi del, prehaša v bolester, srce stiskajoče viške, a konča nenadoma, kakor pravi sam, do 1. 1919., kjer konča prva stvaritev. Konjović je zdrav, malo sentimental, čvrsto nacionalen umetnik in ta kvartet je res glasbeni »sred« Konjovića, kakor pravi sam, do 1. 1919., kjer konča prva polovica njegovega kompozitorskega delovanja. Josipa Stolcerja-Slavenskega vodvinski kvartet je dokument »moderne« glasbe, ako ji smemo prideti ta pomizevalni pridevek. Prvi del tvori gigantsko obsežna fuga, ki prinaša temo politonalno. Instrument za instrument vstopa v svojem tonskem načinu, združeni vstop, rekel bi, »vsak svojo«, zelo bolester, živce trgajočo pesem. Težka, vendar sladko opojna za ta glasba, udarja kakor z bičem, a ti čutiš pri tem neznano sladko bolester. Slišiš za zastorom te umetnosti globoke tajne, iščeš, ugiblješ, tavaš kot zgubljen, hočeš prijeti tu, tam, a skrivnost je šla mimo tebe in ko si se zavedel, je že davno izginila. Priznavam, da sem bil po tej glasbi, kakor brez moči, zmeden in sem tekel hitro v Union, kjer sem ujel še zadnji stavek Smetanovega cikla »Ma vlast«. Stopil sem na trdna, prav zdrava, domača tla, in se otresel mamiljive strupene sugestivne moči Stolcerja.

— **III. Sinfonični koncert Muzike dravske divizijske oblasti** se vrši v ponedeljek, dne 17. tm. zvečer ob 8. uri v Unionu. Koncertni spored je dvodelen in sicer je prvi del koncerta posvečen proslavi stoletnice rojstva B. Smetanove in obsega izključno le njegove skladbe. V drugem delu pa se izvaja prvokrat jugoslovanske sinfonično delo jugoslovanskega skladatelja Milenka Pavlovića. Koncert se vrši pod protektoratom generalnega konzula Češkoslovaške, g. dr. Otokarja Beneša. Vstopnice za koncert so v predprodaji od danes naprej v Matični knjižarni. Natančen spored objavimo jutri.

— **Pevke in pevec »Ljubljanskega Zvonca«** v sredo, dne 12. t. m. točno ob sedmih zvečer skupna vaja. Vsi in vse! Odbor.

Sokolstvo.

— **Prosvetni in telovadni večer Sokola I.** se vrši z lepim sporedom v soboto zvečer v Unionu. Telovadba vsebuje gibe iz antične umetnosti upodobljene na grških vazah. Pevske točke odličnih opernih moči in kavrtne, orkestralni program bo dal večer obilnejše duševne kulture in prosvete.

Turistika in sport.

— **Planistični vestnik** — prinaša v marčevski številki tole vsebino: Dr. V. Korun: Velikost Jereb. — Iv. Kovčec: Valentin Stanič prvokrat na Triglavu. — Dr. Klement Jug: Plezalne ture v vzhodnih Julijskih in Karnijskih planinah. — Brunon Rotter: Planinstvo na Pohorju. — Čez hrib in dol: Vršič-Trenta-Prisojnik-Razor-Triglav-Bohinj. — Kotiček. — Društvene vesti. — Obzor. — Slika.

— **Mežska podružnica SPD** ima svoj občni zbor v sredo dne 19. tm. ob 15. pop. pri Lahovniku v Prevaljah. Ker se bo vršila volitev novega odbora in so na dnevnem redu važna posvetovanja, prosimo vse člane, da se gotovo udeležijo tega zbora. — Odbor.

— **Spalja podlegel Firpo.** V Buenos Aires se je vršil 7. tm. boks-match med evropskim prvakom težke kategorije, Italijanom Spalio in argentinskim prvakom težke kategorije Firpo. Firpo je v 24 rundi premagal Spalio s knock-outom. Gigantski borbi je prisostvovalo 60.000 ljudi.

Konec stare Turčije.

Carigrad, 4. marca.

Tujec, ki je posetil te dni Carigrad, opisuje življenje v dandanašnji Turčiji tako-le: Zopet vidim Carigrad po dvajsetih letih, polnih odločilnih dogodkov in temeljitih sprememb ne samo na našem nemirnem vzhodu, nego po vsem svetu. Vidim ga v njegovi slikoviti pestrosti, ki kaže z ene strani polno šuma in hruma življenje na sredozemskem morju z druge pa tišino, vzhoda, z njegovo tajinstveno modrostjo. Danes je bolj resigniran, kakor je bil poprej. Nekatje druge se rešuje njegova usoda in on samo sprejema sklepe. Pomlad, ki je tu že v polnem razmahu, mu je prinesla presenečenje. Od surovih višin Azije, s katerih so se pred šeststoleti spustili hudorniki, ki so odnesli bizantinsko vladavino, je zapihal nov veter, ki pri vsakem sunku podere en spomenik ali simbol prošlosti. Osmanška Turčija, ki jo je Evropa potiskala skozi stoletja korak za korakom nazaj, ker je ni mogla spraviti v okvir svoje kulture, se danes podira pod pritiskom nacionalne Turčije, ki zavedno in smotreno vrši svojo notranjo preureditev.

Poletnično velike turške narodne skupščine v Angori so oznanile nove odredbe, ki energično utrjujejo republikanski značaj nove turške države. Te odredbe so docela uničile osmansko dinastijo z vsemi njenimi atributi, ki so še preostali predstavljaju te dinastije. Kalifat je odpravljen, kalif sirmoglavljen in člani osmanske dinastije zapuščajo s svojimi rodbinami turško zemljo, obenem pa prestopajo biti turški državljani. Kdor pozna turško zgodovino, ne more podcenjevati dalekosežnosti tega koraka in poguma onih, ki so ga storili. Turčija, kakršna je bila do nastopa Mustafe Kemal-paše v Angori, je bila delo Osmanove dinastije. V svoji bogati in do gotrajni zgodovini je dala ta dinastija mnogo brezglavih in nesposobnih vladarjev, beleži lahko mnogo vojaških uporov in dinastičnih revolucij, mnogo sultanov je bilo ubitih ali zasušenih, toda še nikoli ni nihče segel po dinastiji kot taki. In celo ko je Angora odstranila sultana kot institucijo, je pustila osmanski vladarski hiši v osebi Abdul - Medžida funkcije kalifa. Nekaj mesecev nato pa je likvidirala še zadnje ostanke stare Turčije.

Kalif je, kakor znano, namestnik Mohameda in vrhovni poglavar islamske cerkve. Islamska vera je sad semitskega genija in kalifat je bil v rokah arabskih vladateljev do začetka 16. stoletja, ko je prešel po osvojitvi Srbije, Palestine, Arabije in Egipta od strani sultana Selima v roke osmanske dinastije. Od tedaj je vojaško - fevdalna Turčija teokratska država. Kalifat je bil za sultane ne samo sredstvo za moralni vpliv na ostali islamski svet, temveč tudi orožje za zaščito absolutizma v državi. Ta karakteristika kalifata je prišla do največje veljave za časa Abdula-Hamida, ko je uživala, notranje zelo oslajljena Turčija, po zaslugi svojega genialnega tirana in njegove panislamske politike, največji ugled med muslimanskimi narodi. Vojna pa je pokazala, da kalifat ne more prinesiti Turčiji ničesar, izzemši moralno oporo. Sultan in šejk-jul-islam sta napovedala sveto vojno nevernikom, toda noben musliman izven Turčije ni zgrabil za orožje, da se bori proti njegovim sovražnikom. Nasprotno, v Palestini in Mezopotamiji so se borili Turki proti egiptovskim in indijskim muslimanom. Za današnjo Turčijo, ki vodi nacionalno politiko, ne da bi se odrekla duhovnemu kontaktu z ostalim muslimanskimi narodi, je postal kalifat fakično odveč.

Toda na sklep angorske vlade je največ vplivala bojazen, da bi utegnil postati kalif sčasoma nevaren sedanjemu režimu. V govoru, ki ga je imel 1. marca pred narodno skupščino v Angori Hazi-paša, — tako pravijo v Turčiji prezidentu republike Kemal-paši — je ta izjavil: Narod zahteva, da bo republika zavarovana sedaj in vekomaj, odločno, energično in pred vsakim udarcem. Iz tega izvira tudi potreba, da se ustvari republikanski režim na zdravih, dobro preizkušenih temeljih. Novi režim se hoče znebiti najzvestejšega spremljevalca starega režima, sultana in kalifa. Tu je duhovski stan z ogromnim vplivom na pravosodje in prosveto. Po volji voditeljev nove Turčije bo pravosodje in prosveta odslej moderna. V istem govoru je Kemal-paša naglašal, da je bistvena točka njegovega programa v tem, da osvobodijo zakone in pravno pojmovanje onih vezl, ki niso v skladu z zahtevami modernega časa. Narod zahteva sodobnih sredstev, da si osigura hitro in dobro

pravosodje. Religija in njeni predstavitelji ne smejo stati na političnem polju. Toda duhovski stan Turčije ima silo, ki se opira na jake materialne sile. Da se odstrani in onemogoči njegov vpliv na življenje državljana, morajo usahiniti materialni viri tega vpliva. Zato se je narodna skupščina odločila, da sistematično odpravi za kalifatom vse njegove attribute in priveske. Prihodnje dni je pričakovati še marsikaj zanimivega iz življenja in razvoja nove Turčije. Vsi ti načrti glede temeljitih reform izvirajo iz Kemalove stranke. Danes imamo Turčijo brez sultana in brez kalifa, Turčijo, ki je čisto moderna država in ki je odločno zakleciala — kakor se je izrazil te dni neki takajšnji list — z bogom, vzhod. Nova Turčija se obrača k zapadu, obenem pa energično brani svoje nacionalne individualnosti.

Vladni svetnik Ivan Šubic.

Ob sklepu lista smo dobili vest, da je danes dopoldne nenadoma umrl e vladni svetnik Ivan Šubic, ravnotež Srednje tehnične šole. Včeraj je lahko oboel in ostal v postelji. Nihče, nih zdravnik ni slutil bližajoče se katastrofe. Danes dopoldne je nenadoma izdihnil. Z njim je legel v grob eden naših najzaslužnejših kulturnih delavcev, ki si je pridobil neverjetnih zaslug zlasti na polju obrtnega šolstva, ki je, ko likor ga imamo Slovenci, skoraj izključno dele njegovih rok. Bil je delaven na vseh poljih. Dolga leta je bil občinski svetnik ljubljanski in si je pridobil zlasti v času, ko se je po potresu obnavljala Ljubljana, izredne zasluge za mestno občino. Bil je odločen narodnjak in neomahljiv naprednjak, ki je vsikdar in v najtežjih časih odkrito izpovedoval svoje narodno in napredno mišljenje. Največja zasluga pa mu gre kot ustanovitelju obrtnih šol, ki je bila pod avstrijskim režimom ena izmed najpomembnejših pridobitev za Ljubljano in vse Slovenjo. O zaslužnem pokojniku še spregovorimo. Bodi mu ohranjen svetel in časten spomin!

Glavna skupščina Narodne banke.

V nedeljo 9. t. m. se je v Beogradu vršila glavna skupščina akcionarjev Narodne banke za leto 1923. Skupščina je trajala od 9. do 14. popoldne. Razprava o tiskanem poročilu se je v glavnem nanašala na kreditna vprašanja, pri čemur so razni govorniki grajali neekonomnost podeljenega kredita in favoriziranje centrale na škodo ostalih pokrajin države. Govorniki so tudi kritizirali postopanje bančnega vodstva, ki favorizira velike institute in omalovažuje manjše zavode. Na kritike je odgovarjal odstopajoči odbor zlasti po svojem viceguvernerju dr. Protiću ter zavračal očitke, ker je Narodna banka pri podeljevanju kreditov postopala po načelu, da na eni strani pomaga velikim bančnim zavodom kot glavnim činiteljem gospodarstva in da na drugi strani ječa ekonomske centre države. V zadnjem oziru so se sorazmerno podpirali take Beograd kakor Zagreb, Ljubljana, Novi Sad in druga mesta države. Poročilo Narodne banke so akcionari odobrili enoglasno. Na mesto odstopajočih upravnih svetnikov so bili per acclamation izvoljeni gg. Gjorgije Vajfert, Todor Miličević, Velimir Karik, Milan Jovanović, Luka Celović, Vladimir Matijević in Andrija Radović. V nadzorni odbor pa Hajim Asrlje, Milivoj Popović, Dragotin Hribar in Milisav Mitrović. O tehnični strani poročila Narodne banke prinesemo strokovno oceno. Poročilo povzema naš notranji gospodarski in finančni položaj v 1. 1923, s katerim je tesno vezano delo Narodne banke, nastopno: Preteklo leto je odgovarjalo nadamo, ki smo jih izrazili v poročilu za 1. 1922. Tedaj smo rekli: Naša domovina stopa s samozavestnim korakom v boljšo bodočnost, kar dokazujejo stalni prirastki državnih dohodkov, nezadovoljevanje države pri Narodni banki, razširjena delavnost na vseh poljih, povečanje izvoza, in postopno urejevanje gospodarskih in političnih razmer v državi. Poročilo naglašata, da je v preteklem letu vladala med idejami in delom upravnega odbora Narodne banke in delovnimi idejami, ki jih je zastopala kraljevska vlada in gospod finančni minister, popolna soglasje. To soglasje je bilo zelo dragoceno i za Narodno banko i za državo. Obtoč novčanice Narodne banke je znašal 31. decembra 1923 5.790.240.920 Din (750.357.785 Din več kot 31. dec. 1922). Gotovine je imela banka (vse za isti datum) v kovnem zlatu 68.837.549.14 Din, v srebru 17.276.385.20, v inozemskem denarju 3.160.678.87, pri inozemskih korespondentih 348.067.410.02. Menični portfelj je hranil 1.333.713.853.11 Din, posojila na zaloge so znašala 189.968.089 Din 75 p, skupaj 1.523.681.936.36 Din. Bančne obveze na žiroračunih so dosegle 198.882.091.81 Din. Bančne obveze na depu so znašale 47.651.375.41 Din v kovnem zlatu 1.829.609.38 v srebru

Obveze na depu finančnega ministrstva so znašale 302.676.222,15 Din. Končni računček bančnega uspeha 1. 1923 je sledeči: Bruto dohodek 99.122.726,31 Din (za 24 mil. več kakor 1. 1922), skupni izdatki in odpisi 28.489.253,97 Din, čisti dohodek 70.633.472,344. Od tega dobička se odbije po čl. 39 zakona o Narodni

banki bodstot nagrada odboru in uradništvu, 60 odst. za državo. Akcionarjem preostane 26.558.185,60 Din. Na vsako staro ali novo, polno vplačano delnico odpade dividenda 500 Din na nove in ne vplačane pa sorazmerno po vplačani vsoti. Dividendno izplačilo prične s 15. marcem t. l.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 11. marca 1924.

Ob 100 letnici.

Prejeli smo to-le pismo: »Vaš list vrši hvalevredno narodno in kulturno delovanje, ker se spominja jubilejev za naših naših mož. Oživljenje takih spominov je velikega vzgojnega pomena za našo učeno mladino posebno še v današnjih materialističnih časih. Današnji naši mladini je skoraj zagonetka, kako so mogli živeti možje, ki so posvetili vse duševne in fizične moči narodni blaginji, bliji zaradi tega zapostavljeni, sodno in policijsko preganjani, izgubili službe in osebno prostost, a v kljub vsemu temu si ohranili čiste narodne ideale do zadnjega izdihljaja. Brez borcev in žrtv bi naš narod ne bil nikoli dosegel današnje stopnje kulture, a tudi ne osamosvojitve. Peter Kozler pa tudi zasluži, da bi se ga »Slov. Matica« ob 100 letnici spomnila s posebnim delom ali ustanovo, saj je njegova požrtvovalnost največ priložnost k povzdigu in razmahu te naše najvišje kulturne institucije pod avstrijskim jarmom. Tudi na naši univerzi bi lahko Geograf kot društvo primerno proslavilo Kozlerjev jubilej. — A še ena pikra misel se mi vzbuja. Ali se sorodniki velikega rodoljuba s ponosom in hvaležnostjo spominjajo svojega velikega prednika, ki jim je ustanovil cvetočo industrijo in jim je postavil temelj za blagostanje? S pivovarno v Šiški je hotel Peter Kozler pokazati, da smo tudi Slovenci sposobni za industrijo. Sedanja pivovarna »Union«, ki se je razvila iz Kozlerjeve, bi pač imela dolžnost, da se na primeren način spomni 100letnice Petra Kozlerja.

No, bojimo se, da krogi, ki imajo sedaj v rokah to pivovarno, nimajo ne volje, ne misla, da bi se oddolžili spominu ustanovitelja tega, sedaj cvetočega podjetja ob njegov 100letnici.

— **Kralj vojakom-novincem.** V prihodnosti Nj. Vel. kralja Aleksandra I. vojnega ministra Pešiča in generalitete je bila v nedeljo v Beogradu svečana prisega novih vojakov-rekrutov. Prisegel je 4719 rekrutov. Nj. Vel. kralj Aleksander I. je imel na novince tale nagovor: »Vojaki-junaki! Prisega je sveta, ki ste jo danes položili. Prepričan sem, da boste branili domovino z isto hrabrostjo, kakor naši predniki-junaki, ki so osvobodili in ujedinili domovino. Kot vrhovni poveljnik vojske vam čestitam k Vašemu vstopu v vrste naše vojske ter Vas pozdravljam. Živite!»

— **Invalidski podpora.** Ministrstvo za socialno politiko je odobrilo potrebe kredite za izplačilo invalidskih podpor od 1. julija 1923. do 1. aprila 1924. Podpore se prične v kratkem izplačevati.

— **Trboveljska premogokopna družba in rudništvo.** Zveza industrijcev je nam poslala to-le poročilo: Na poziv Zveze industrijcev se je dne 10. marca t. l. vršila v prostorih Zveze konferenca predstavnikov industrije v Sloveniji in zastopnikov Trboveljske premogokopne družbe. Konferenci je prisostvoval rudarski glavar g. inž. V. Strgar. Razpravo je vodil član predsedništva Centralne industrijskih korporacij g. dr. P. Windischer. Konferenca se je sklicala z namenom, da se konečno rešijo vprašanja, ki so v zvezi s stavko rudniških delavcev v letu 1923. povzročila ponovne diskusije v javnosti. Na konferenci so predstavniki industrije poudarjali opasno krizo, ki tačas ogroža vso industrijsko delo in so se odločno izjavili tako proti povišanju mezd rudarjev, kakor proti podražitvi premoga. Eno kot drugo bi moralo imeti posledice, koje bi naša industrija ne prebolela. Vsled tega so izrekli željo, da se najde druga pot, ki more ustreči po-ožari. Eksekutiva Upravnega sveta Trboveljske premogokopne družbe se je nato posvetovala ter je po g. dir. R. Skubec podala kratko izjavo, ki v bistvu obsega te določbe: Družba bo svojim rudniškim delavcem izplačala v priznanje povečane delovnosti enkrat izreden prispevek, ki znaša za delavce I. kategorije K 1000 (Din 250), v II. kategoriji K 800 (Din 200), v III. in IV. kategoriji K 600 (Din 150). Izplačilo tega prispevka, ki znaša v celoti nekaj nad 8.000.000 kron, bo je Din 2.000.000, se izvrši ob prvem izplačilu mezd v mesecu aprilu 1924. Konferenca je vzela to izjavo na znanje, nakar je predsedujoči s kratkim pozdravom sejo zaključil.

— **Reducirani katehetje.** Ministrstvo prosvete je izdalo odlok, da se sprejmejo v službo vsi reducirani verništeli, ki niso imeli listin o kvalifikaciji. Čim se izkažejo s predpisanimi kvalifikacijskimi dokumenti.

— **Nekdaj in sedaj.** Gospodje Radić, dr. Korošec in dr. Lorković zatrjujejo danes, da žive v Jugoslaviji trije slovenski narodi, Hrvati, Slovenci in Srbi, ki nimajo med seboj ničesar skupnega in tvorijo vsak zase poseben narod. Ker so ti trije vsak zase poseben narod, zato zahtevajo za vsakega izmed njih pravo samoodločbo, to je popolno neodvisnost drug od drugega. Svoje dni, ko so bili še pod Avstrijo, so zastopali docela drugo, temu nasprotno stališče. Tako je Stjepan Radić dne 30. januarja 1917. v hrvatskem saboru rekel med drugim: »Mi, hvala Bogu, danes in ves svet okrog nas ve, da pomena, kadar v Zagrebu rečemo narod, vse narod hrvatski, vse Slovence in vse Srbe.« Isti Radić je v hrvatskem saboru dne 14. decembra 1916 naglašal narodno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev ter govoril o svetlini, ko bo razpršil temo in uničil provincializem in partikularizem. Slovenska klerikalna stranka je 24. septembra 1912 pod vodstvom dr. Šusteršiča, dr. Kreka in dr. Korošca sprejela resolucijo, v kateri izjavlja: »Mi Hrvati in Slovenci tvorimo eno narodno celino. Vsled tega bomo delovali za edinstvo pravice in svobode razvoju slovensko-hrvatskega naroda.« — Ljubla Babić-Gjalski, ožji somišljenik dr. Lorkovića, je v hrvatskem saboru 8. marca 1917 slovesno izjavil: »Prva potreba, prva naša zahteva je narodno ujedinjenje... Vse, kar je bilo dobrega, plemenitega in koristnega v življenju tega naroda, vse je počivalo na tej ideji edinstva in narodnega ujedinjenja.« — Tako so govorili voditelji današnjih separatistov še pred leti, danes pa pljujejo na vse te svoječasno svečano izrečene izjave.

— **Smrt odličnega kulturnega delavca.** V Kraljevi na Hrvatskem je preminil dolgoletni tajnik Matice Hrvatske in univerzitetni bibliotekar Ivan Kostrenčič. Kostrenčič se je rodil v Crkvenici 1. 1844. Na Dunaju je študiral slavistiko, nato je vstopil v dvorno knjižnico. V dvorni knjižnici je odkril znani Frankopanov Garlic — vrtec in ga izdal. Na priporočilo našega Miklošiča je bil imenovan na univerzitetno knjižnico v Zagreb. Tu se je popolnoma posvetil bibliotekarnemu delu. Pozneje je stopil v Maticu Hrvatsko in dvignil to prosvetno ustanovo na današnjo višino, vodeč jo kot tajnik dolga desetletja. — Časten mu spomin!

— **Ostanki Henrika Stenckewicza.** Ostanki slavnega pisatelja Henrika Stenckewicza, ki je med svetovno vojno umrl v Veveyju in bil tamkaj začasno pokopan, bodo prepeljani na Poljsko in ga ne pokopljejo v Krakovu na staroslavnem Vavelu, kakor je bilo prvotno določeno, marveč v kripti katedrale sv. Ivana v Varšavi.

— **Poglavje o polomljenem avtomobilu.** Klerikalni občinski oče Pirc je lani pokvaril mestni avtomobil, ki ga je rabil za svoje zabavne izlete. Popravilo je stalo težke tisočake. Pirc se je takrat, ko je prišla stvar v razpravo v občinskem svetu, zavezal, da poravnava vse stroške za popravilo. Ali je izpolnil to svojo obvezo? Kakor nam poročajo — ne! Vprašamo gospoda župana dr. Periča, kaj je resnice na tej vesti? Ali je res, da je tisočake za popravilo pokvarjenega avtomobila poravnala mestna občina? Ako je to istina, kako more župan zagovarjati takšno zapraviljanje občine denarja? Pirc je brez dovoljenja porabil županov avtomobil za zabavni izlet, kot galan vodoč na šetno svojo srčno damo, ter pri tem pokvaril avtomobil. A sedaj naj mestni davkoplačevalci plačajo stroške te galantne pustolovščine klerikalnega mestnega očeta? Ta bi bila lepa! Odločno protestiramo proti takšni nerazumnosti in zahtevamo, da natoči župan dr. Perič javnosti čisto vino o tej umazani aferi!

— **Mednarodni kongres srednješkolskih profesorjev.** Kakor je bilo sklenjeno lansko leto na kongresu v Pragi, se vrši letošnji mednarodni kongres srednješkolskih profesorjev v Varšavi. V to svrhu je sestavljen odbor sestoječ iz profesorjev Romera Kwiatkowskega in Zbiereškega. Pripravljalno delo je v polnem teku. Poljsko prosvetno ministrstvo je obljubilo odboru izdatno denarno podporo. Protektorat nad kongresom je prevzel predsednik poljske republike Wojciechowski.

— **Bolezniški dopust učiteljev.** Po novi naredbi se imajo z ozirom na uveljavljen zakon o državnih namiznih predlagati odloči prošnje učnih oseb za podajanje dopusta naravnost ministru prosvete. Ker pa uradni aparat slabo funkcionira in bo s takimi prošnjami tudi preobremenjen, bo maršalka bolan učiteljskega lahko že umrl, predno bo dobil zaproseni bolezniški dopust. Birokrati!

— **Prepovedani nemški festi.** Na Dunaju izhajajoči »Der Bergsteiger« je na ukaz ministrstva notranjih zadev prepovedan v naši državi, ker piše proti državnim interesom.

— **S Ponižbe ob jez. žel.** V nedeljo, dne 24. svečana je upriličila tuk. šolodrasla mladina prav lepo uspešno prireditel na novonapravljenem šolskem prireditvenem odru, katerega načrt in risbe je izdeloval stavbenik g. Joško Karlovšek iz Sloma, a ogroze odra tako prikupljivo blekel tuk. učitelj g. Lud. Komar. Tudi ostalo učitelstvo je pridno pomagalo tako pri napravil novega odra, kakor tudi pri prireditvenem programu. — Resnici na ljubo pa moramo priznati, da je bilo tozadevno delovanje glede naprave odra in prireditvenega vsch točka sporeda prireditve, posebno učitelja g. Lud. Komarja dokaj poročeno. — Pozdravni govor je imel domaći g. nadučitelj, ki je v krepkih besedah vabil roditelje na skupno delo tudi glede šolodrasle mladine v nie dobroti in v občeli prospek našega naroda. — Posamne točke sporeda, tako burki enodejanki: »Vedež« in »Junaki«, kakor pevske točke: »Opomin k petju« — J. Aljaž, »Venček narodnih pesmi« — Gostiša in »Na planine« — H. Sattner v mešanih zborih, so se proizvajale s prečistošću in natančnostjo tako, da so bile sprejete z aplavzi od navzočega občinstva, ki je napolnilo vso šolsko sobo. Med posamnimi odmori in k sklepu prireditve so pa prav ljubko udarjali domači tamburaši. — Vsa čast našim mladencem in mladencem, ki so v primeroma tako kratkem času učenja, po vstrajnem trudu, dospeli do tolike povolne dovršenosti v prireditvi! — Prireditve se je ponovila na pustno nedeljo s istim uspehom. — Tako moralni, kakor gmotni uspeh sta bila zelo zadovoljiva, kar nas zelo vesel. Čisti doček je namreč namenjen v kritje stroškov novega šolskega odra in pa v podporo tuk. revne šolske mladine. — Z novim šolskim prireditvenim odrom si je pa nadelo naše učitelstvo še drugo nalogo, namreč — privlačiti nase tudi šolodraslo mladino kar moremo povsem odobrati. — Dosedaj so bili namreč vajeni Pankovljani videti in slišati na odru le svoje ljube malčke — šolske otroke. Kakor sem zvedel, se pridno vadijo tudi ti za svojo prireditve, ki bo v času okoli Velike noči. — Našemu vestnemu in marljivemu učitelstvu pa kličemo pri tem požrtvovalnem delu: »Le krepko naprej po začrtani poti!« — Opazovalec.

— **Konec stavke bančnega uradništva na Dunaju.** V smislu v petek popoldne sklenjenega sporazuma so se sestali večeraj 10. t. m. opoldne zastopniki odbora bančnega združenja in državnega urada bančnih uradnikov pri zveznem kancelarju dr. Seplu. Na seli sta obe stranki podpisali kolektivno pogodbo. Delo je započelo v splošnem brez vsakega incidenta, samo pri nekaterih osrednjih zavodih je došlo do nesporazuma med nastavljenici in ravnatelji. Pri »Centralbodenkreditbank« se je z delom pričelo šele opoldne, ker ravnateljstvo ni hotelo sprejeti nazaj nastavljenca, ki je bil pri demonstraciji od policije aretiran.

— **Vodstvene nagrade za šole v Sloveniji.** Pišejo nam: Svoje dni so se učiteljske vodstvene nagrade ob nastopu vodstvene službe dotičnemu učitelju vnaprej določile in v mesečnih rokih tudi točno izplačevale. Sedaj pa je moralo učitelstvo po prejavu v Sloveniji zadnji dve leti vršiti to službo, ne da bi bilo prejemalo za službo vodstveno nagrado. Stoprv zdaj je učna uprava nakazala kredite za izplačilo teh nagrad učitelstvu, pa še to samo za dobo od oktobra 1922 do 30. junija 1923! Te nagrade so sicer za državo prava bogatela in beraška odškodnina za obilo delo učitelstva, in vendar se mu še to ne izplačuje točno in redno. Pregovor sicer pravi, da je »potrpjenje božja maza, toda učitelstvo v današnjih časih ni več voljno, da bi vedno samo čakalo.

— **Paketni promet z Veliko Britanijo in britanskimi kolonijami in dominijski, z Irsko, Turčijo in z Meksiko.** Poslovanje z nedostavljivimi paketi v prometu med našo državo in državami, ki so zgoraj našete, se po posebnem sporazumu izpremenilo in sicer tako, da mora pošiljatelj na zadnjo stran spremnice in na paket napisati odredbo, kaj naj naslovna pošta s paketom stori, če ga ne bo mogla dostaviti. Novo poslovanje je stopilo v veljavo v prometu z Veliko Britanijo in Irsko dne 1. februarja t. l., v prometu z britanskimi kolonijami in dominijski, z Meksiko in Turčijo pa stopi v veljavo dne 1. aprila 1924.

— **Promocija.** Dne 15. marca t. l. ob 12. opoldne bo promoviran v zborniški dvorani lukajšnje univerze g. Viktor Meliha iz Logatca za doktorja prava.

— **Zopet železniška nesreča.** Pri Zaporešču je skočilo pet vagonov s tira in zabarikadiral vso progo. Vlaki iz Zagreba v Zidani most časno ne morejo voziti po tej progi. Beogradski brozovlak vozi preko Karlovca po dolenski progi in prispe danes v Ljubljano šele ob en četrta na 15.

— **Celjske vesti.** — **Mestno gledališče.** V soboto večer se je vršil v našem gledališču dobro uspel plesni večer gospodične Rute Vavpotičeve. Plesne točke so bile izvajane umetniško. V nedeljo popoldne je opereta »Mamzelle Nitouche« v četrti napolnila gledališče. Igralo se je tudi to pot izborno. Predstavo je posetilo mnogo okoliškega občinstva. — Na občnem zboru »Kola jugoslovanskih sester« je bil izvoljen po večini zopet stari odbor z gospo Marico dr. Srnečovo na čelu. — **Savinjska podružnica SPD** ima svoj občni zbor v soboto 15. tm. ob 19. svečer pri »Belem volcu«. — **Smrtina kosa.** V javni bolnici je umrl pešadijski major g. Ferdo Plaskan v starosti 41 let iz znane Plaskanove rodbine v Braslovcah. Istotam je umrl trgovski pomočnik Josip Dolžan. — **Pokusevna samomor.** V gostilni Čoh v Matija Gubca ulici si je v brivijo orezal vrat Avgust Lovrenčič iz Tekaveva pri Rogatcu. Spravil so ga v bolnico, upanje pa je, da okrevi. — **Aretacija.** Celjska policija je aretirala od deželne sodnije zasledovanega Jos. Majerja iz Brezovice okraj Volosko-Opatja. Kladijal se je za dr. Jojka pl. Starmana. Kladijal se je po Sloveniji okrog in s ženskami ugajal razne nedovoljene stvari. — **Ljudsko vseučilišče.** Dne 3. marca je na našem vseučilišču predaval »o Dalmaciji« g. vladni svetnik Em. Lilek. Podal je v svojih izjavah natančni in zanimivi občeli semljepisni in zgodovinski pregled Dalmacije, skoptične slike pa so kazale razna dalmatinska mesta, zalive, rodovitne otoke itd. Plošče je dala na razpolago Jugoslovanska Matica v Ljubljani. Dne 17. tm. bo predaval prof. dr. Niko Omerza o »antičnem gledališču«.

— **Mariborska porota.** Dne 7. marca je sedel na obtožni klopi Ciril Zinko, delavec v Koračič Sv. Tomaž roj. 14. jul. 1901. Obtožen je bil, da je dne 11. dec. v Mariborščaku v sovražnem namenu zabodel Jožefa Kosija, posestnika istotam. Obtožnica navaja, da je menda med Kosijevo ženo in obtoženem bilo ljubavno razmerje, vendar je priča Marija Kosi to zanikala, obtoženec pa se zagovarja, da je bil pristopen se braniti. Vršlo se je to ob tem času, ko so bili tanci namenjeni bučnice luštni pri sosedu. Ko so šli mimo Kosijeve hiše, se je tam razgovarjal z Marjo Kosi pred hišo. Umrl je bil ljubecem, stopil iz hiše in obdolženca oklofotal. Napadeni je potegnil nož in sunil trikrat Kosija v prsa in rebra, da je po kratkih mukah na licu mesta vsled izkrvavitve izdihnil. Porotniki so glavno vprašanje na uboj zanikali, potrdili pa vprašanje na prekoračenje silobrana, vsled česar je bil Zinko obsojen na 11. mesecev težke ječe. — **Požigalec iz Prekmurja.** Kot drugi slučaj je v petek prišel na vrsto Fran Marinič 21. let star iz Kranje, pri Rankovcih, Prekmurje. Obtožen je bil, da je zažgal gospodarsko poslopje Kalmara Sorčiča v Ukrajini. Obtožba ga dolži, da je to storil iz jeze do gospodarja, ker mu je isti branil ljubavno razmerje z njegovo dloko. Porotniki niso mogli verjeti njegovemu zagovoru, potrdili so z 8 glasovi krivdo, nakar je bil obsojen na 4 leta težke ječe.

— **Bremotorno letalstvo.** G. inž. Stofa nas prosi, da ugotovimo da je bila dotična razprava, priobčena v »Slov. Narod« napisana že lani. Zato v nji ni uvaževan razvoj letalstva 1. 1923. O razvoju in napredku letalstva v letu 1923, bo avtor še posebej poročal.

— **Zdravstveno stanje me'ta Ljubljana.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 2. do 8. marca izkazuje to-le statistiko: Umrlo je 26 oseb. 14 moških in 12 ženskega spola (tulec 8). Smrtini vzroki: letika 4, pljučnica 3, davica 1, rak 2, drugi naravni smrti vzroki 14. slučajna smrtina poškočba 1. samomor 1. Med tem časom se je rodilo 32 otrok. 17 moških in 15 ženskega spola. Naznanele nalezljive bolezni: davica 1, norice 1.

— **Pnehanje stavk.** Po statistiki, ki je pred kratkim izšla, je v primeri s prvimi povojnimi leti opaziti znatno nazadovanje stavk. Vzrok temu leži predvsem v nezaposlenosti, ki se je močnejše občutila v preteklem letu. V splošnem pa je treba iskati vzrok v padanju delavskega gibanja. V preteklem letu je stavkalo 13.230 delavcev (brez pomorščakov): leta 1922 pa 29.141. Radi stavke je bilo v preteklem letu izenihlenih 1.282.248 delavnih ur proti 3.202.692 v preteklem letu, odnosno le bilo odnosa v zaslužku 8.202.692 D. proti 14 mil. 551.260 D. v letu 1922. Največ stavk se je pojavilo v lesni industriji, dalje v oblačilni in v prehranjevalni. Po mesecih je največ delavcev stavkalo v maju (2812) in v juniju (2672), najmanj pa v decembru (70).

— **Kandidati smrti.** Dne 8. t. m. si je v samomorilnem namenu prerezal z britvijo vrat Avgust Lovrenčič iz Tekaveva pri Rogatcu. Vsega okrvavljenega so našli v gostilni Stefana Čoha v Celju. Prepelan je bil v javno bolnico. Upati je, da okrevi. — V Zagrebu se je skušal obesiti brezposelni trgovski pomočnik Branko Rubelli. V zadnjem momentu so mu rešili življenje. — V svojem stanovanju na llici se je zastropil trgovec Šandor Oberhorn z lizolom. Prepeljali so ga v zagrebško zakladno bolnico, kjer so mu izprali želodec.

— **Polijska kronika.** Tekom večerajšnjega dne so prišle na policijo sledeče ovadbe: radi tatvine 2, radi kaljenja nočnega miru 3, radi prestopka cestno-polijskega reda 5, radi pasjega kontumaka 4, radi pretepa 1, radi goljufije 1, radi nedovoljene nošnje orožja 1. — **Aretacija.** Radi prostitutice sta bili aretirani Ana Kodč iz Kocane in Angela Šumberger iz Spodnje Kasijske. Nadalje je bil aretiran Ivan Ofentusek, ki je v bolniški blaginji ukradel neki ženski 125 D vreden denžnik. — **Starinarici** Franciški Bratovč je bila ukradena moška obleka, vredna 225 D. — **V Zalcu** je neki neznanec ukradel Julki Kodre 13 bankovcev po 100 D in srebrno uro. — **V Malem obrežju** je bilo vloženo pri posestniku Marku Dežicu. Ukradena je bila večja množina živl, vredna 1324 D. — **Posestniki** Mariji Breznik iz Sn. Loznice je bila ukradena hranilna knjižica, vredna 4800 D. — **Tatvina** medu in Trgovcu Oroslov Dolencu iz Wolfve ulice je bil pretekli mesec iz delavnice v Veliki Colnarski ulici ukraden sod medu, vredn 5800 D. — **Policija** je izsledila krivce, ki so bili večinoma domači delavci. Aretirani so bili hlapci Ivan Zalci, medicinski pomočnik Štefan Božidar in v Zagrebu Josio Kušan ter Gustav Heller. — **Slednja** dva sta se takoj po izvršeni tatvini oddelala v Zagreb. Božidar pa lina je poslal sod z medom, da ga tam prodasta. Celia dolgoletna družba je romala v zapor.

— **Polijska kriminalna kronika.** Cella v preteklem letu. Policijsko-kriminalna kronika mesta Celje v preteklem letu izkazuje to-le statistiko: Vioe se je rešilo 21.924. Na novo je izdalo 1133 potnih listov in ponovno vidrlih je bilo 6774 potnih listov. Potnih dovoljenj (vizitumov) se je izdalo 3262, huz. državljanom in 3512 inozemcem. V policijskem rakuu je bilo izvršenih 750 aretacij radi gločinov in prestopkov. V kazensko sodnih razpravah je bilo podnošenih 1269 prijav, radi policijsko kaznivih prestopkov 814 prijav. Na denarno globo je bilo kaznovanih 987 oseb v skupnem znesku 18.315 Din. Dovoljenih koncertov in vesellic ter drugih prireditiev je bilo 189.

sko vseučilišče. Dne 3. marca je na našem vseučilišču predaval »o Dalmaciji« g. vladni svetnik Em. Lilek. Podal je v svojih izjavah natančni in zanimivi občeli semljepisni in zgodovinski pregled Dalmacije, skoptične slike pa so kazale razna dalmatinska mesta, zalive, rodovitne otoke itd. Plošče je dala na razpolago Jugoslovanska Matica v Ljubljani. Dne 17. tm. bo predaval prof. dr. Niko Omerza o »antičnem gledališču«.

— **Mariborska porota.** Dne 7. marca je sedel na obtožni klopi Ciril Zinko, delavec v Koračič Sv. Tomaž roj. 14. jul. 1901. Obtožen je bil, da je dne 11. dec. v Mariborščaku v sovražnem namenu zabodel Jožefa Kosija, posestnika istotam. Obtožnica navaja, da je menda med Kosijevo ženo in obtoženem bilo ljubavno razmerje, vendar je priča Marija Kosi to zanikala, obtoženec pa se zagovarja, da je bil pristopen se braniti. Vršlo se je to ob tem času, ko so bili tanci namenjeni bučnice luštni pri sosedu. Ko so šli mimo Kosijeve hiše, se je tam razgovarjal z Marjo Kosi pred hišo. Umrl je bil ljubecem, stopil iz hiše in obdolženca oklofotal. Napadeni je potegnil nož in sunil trikrat Kosija v prsa in rebra, da je po kratkih mukah na licu mesta vsled izkrvavitve izdihnil. Porotniki so glavno vprašanje na uboj zanikali, potrdili pa vprašanje na prekoračenje silobrana, vsled česar je bil Zinko obsojen na 11. mesecev težke ječe. — **Požigalec iz Prekmurja.** Kot drugi slučaj je v petek prišel na vrsto Fran Marinič 21. let star iz Kranje, pri Rankovcih, Prekmurje. Obtožen je bil, da je zažgal gospodarsko poslopje Kalmara Sorčiča v Ukrajini. Obtožba ga dolži, da je to storil iz jeze do gospodarja, ker mu je isti branil ljubavno razmerje z njegovo dloko. Porotniki niso mogli verjeti njegovemu zagovoru, potrdili so z 8 glasovi krivdo, nakar je bil obsojen na 4 leta težke ječe.

— **Bremotorno letalstvo.** G. inž. Stofa nas prosi, da ugotovimo da je bila dotična razprava, priobčena v »Slov. Narod« napisana že lani. Zato v nji ni uvaževan razvoj letalstva 1. 1923. O razvoju in napredku letalstva v letu 1923, bo avtor še posebej poročal.

— **Zdravstveno stanje me'ta Ljubljana.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 2. do 8. marca izkazuje to-le statistiko: Umrlo je 26 oseb. 14 moških in 12 ženskega spola (tulec 8). Smrtini vzroki: letika 4, pljučnica 3, davica 1, rak 2, drugi naravni smrti vzroki 14. slučajna smrtina poškočba 1. samomor 1. Med tem časom se je rodilo 32 otrok. 17 moških in 15 ženskega spola. Naznanele nalezljive bolezni: davica 1, norice 1.

— **Pnehanje stavk.** Po statistiki, ki je pred kratkim izšla, je v primeri s prvimi povojnimi leti opaziti znatno nazadovanje stavk. Vzrok temu leži predvsem v nezaposlenosti, ki se je močnejše občutila v preteklem letu. V splošnem pa je treba iskati vzrok v padanju delavskega gibanja. V preteklem letu je stavkalo 13.230 delavcev (brez pomorščakov): leta 1922 pa 29.141. Radi stavke je bilo v preteklem letu izenihlenih 1.282.248 delavnih ur proti 3.202.692 v preteklem letu, odnosno le bilo odnosa v zaslužku 8.202.692 D. proti 14 mil. 551.260 D. v letu 1922. Največ stavk se je pojavilo v lesni industriji, dalje v oblačilni in v prehranjevalni. Po mesecih je največ delavcev stavkalo v maju (2812) in v juniju (2672), najmanj pa v decembru (70).

— **Kandidati smrti.** Dne 8. t. m. si je v samomorilnem namenu prerezal z britvijo vrat Avgust Lovrenčič iz Tekaveva pri Rogatcu. Vsega okrvavljenega so našli v gostilni Stefana Čoha v Celju. Prepelan je bil v javno bolnico. Upati je, da okrevi. — V Zagrebu se je skušal obesiti brezposelni trgovski pomočnik Branko Rubelli. V zadnjem momentu so mu rešili življenje. — V svojem stanovanju na llici se je zastropil trgovec Šandor Oberhorn z lizolom. Prepeljali so ga v zagrebško zakladno bolnico, kjer so mu izprali želodec.

— **Polijska kronika.** Tekom večerajšnjega dne so prišle na policijo sledeče ovadbe: radi tatvine 2, radi kaljenja nočnega miru 3, radi prestopka cestno-polijskega reda 5, radi pasjega kontumaka 4, radi pretepa 1, radi goljufije 1, radi nedovoljene nošnje orožja 1. — **Aretacija.** Radi prostitutice sta bili aretirani Ana Kodč iz Kocane in Angela Šumberger iz Spodnje Kasijske. Nadalje je bil aretiran Ivan Ofentusek, ki je v bolniški blaginji ukradel neki ženski 125 D vreden denžnik. — **Starinarici** Franciški Bratovč je bila ukradena moška obleka, vredna 225 D. — **V Zalcu** je neki neznanec ukradel Julki Kodre 13 bankovcev po 100 D in srebrno uro. — **V Malem obrežju** je bilo vloženo pri posestniku Marku Dežicu. Ukradena je bila večja množina živl, vredna 1324 D. — **Posestniki** Mariji Breznik iz Sn. Loznice je bila ukradena hranilna knjižica, vredna 4800 D. — **Tatvina** medu in Trgovcu Oroslov Dolencu iz Wolfve ulice je bil pretekli mesec iz delavnice v Veliki Colnarski ulici ukraden sod medu, vredn 5800 D. — **Policija** je izsledila krivce, ki so bili večinoma domači delavci. Aretirani so bili hlapci Ivan Zalci, medicinski pomočnik Štefan Božidar in v Zagrebu Josio Kušan ter Gustav Heller. — **Slednja** dva sta se takoj po izvršeni tatvini oddelala v Zagreb. Božidar pa lina je poslal sod z medom, da ga tam prodasta. Celia dolgoletna družba je romala v zapor.

— **Polijska kriminalna kronika.** Cella v preteklem letu. Policijsko-kriminalna kronika mesta Celje v preteklem letu izkazuje to-le statistiko: Vioe se je rešilo 21.924. Na novo je izdalo 1133 potnih listov in ponovno vidrlih je bilo 6774 potnih listov. Potnih dovoljenj (vizitumov) se je izdalo 3262, huz. državljanom in 3512 inozemcem. V policijskem rakuu je bilo izvršenih 750 aretacij radi gločinov in prestopkov. V kazensko sodnih razpravah je bilo podnošenih 1269 prijav, radi policijsko kaznivih prestopkov 814 prijav. Na denarno globo je bilo kaznovanih 987 oseb v skupnem znesku 18.315 Din. Dovoljenih koncertov in vesellic ter drugih prireditiev je bilo 189.

Javnih zborovanj, odnosno shodov se je vršilo 108. V mestu je delovalo 80 slovenskih in 6 nemških društev. Prenovočeval je dalje v Celju preteklo leto 24.025 oseb. od teh 19.987 jug. državlji in 4058 inozemcev. Samomori so bili izvršeni 4, in 1 poskušen samomor. Roparska napada sta bila izvršena 2.

— **Veliki snežni zameti.** — **Prometne težkoče.** Iz raznih krajev d žave prihajajo poročila o velikih neurjih in še vedno trajajočih snežnih zametih. Tako ležja na liski progi snežne mase, ki so mestoma dosegle višino 3—4 metrov. Na progi Bakar pa leži sneg 5—6 metrov visoko. Vlaki na teh progah, dalje na progah Bjelevar, Koprivnica in Zagorje imajo velike zamude. Telefonska in brezžična zveza je deloma prekinjena. V Capragu je popolnoma zasnežilo lokomotivo. Radi neurja je nastalo več železniških nesreč. Na progi Bakar je v bližini Zlobne skočil s tira vlak. Trije vagoni so popolnoma izskočili. Promet na progi je ukinjen. Tudi pri Koprivnici je skočil vlak s tira. Na progi Dugoselo — Ivančič-grad je bil tovorni vlak popolnoma zasnežen. Zagreški brozovlak na eni in suhaški osebni vlak drugi strani sta morala menjati potnike, ki so morali poč prekorajiti zasneženo progo.

— **V pijano ti obsretili dva človeka.** Narodnik Vasili Borovac, zaposlen v vojnem ministrstvu, je v soboto zvečer taval totalno pijan po Bitolski ulici v Beogradu. Začel je nadlegovati mimoidoče pasante in ko ga je eden izmed dveh izjavnih kovaških delavcev opozoril, da naj gre mirno svojim putem, je Borovac potegnil samokres in oddal strel. Kroglica je zadela delavca Dimitrija Ristića v stegno. Na krk slednjega je prišel orožniški narednik Miodrag Pavlović, ki je Borovca zasledoval. Slednji, videč da ga preganjajo, je oddal še en strel in je zadal Pavlovića v prsa. Končno je nasilneža ukrotila na pomoč pozvana patrola orožnikov. Pavlović je težko pokorovan in je malo verjetno, da okrevi.

— **Telesno zapreje.** Profesor Oser, znameniti strokovni zdravnik za žlečadne bolez

nekatero zelo ugodno luko ki pa jim manjka pristaniška uredba za velepromet, ter mnogo raznih naprav, ki stanejo milijarde. Večje moderne ladje so nam pobrali Italijani, ostale so nam le manjše. Nimamo ladij za transoceansko ali vsaj sredozemsko plovidbo. Glavna brodogradilnišča so ostala Italijanom. Smo torej docela v povelju. Z Jug. Ital. pogodbo smo dobili Baroš t. i. nadomestilna luka za reško, kjer so ukrcavali največ les in premog. Imenovali so jo »Porto legname«. Priprava je le za male ribiške in obrežne ladje. Večje ne morejo pristati, ker ni dovolj prostora. Z Reko smo izgubili ladjedelnico Danubius, kjer je bila zgrajena oklepnača Sent Ivan, dalje dock Galleggiante in ostalo reško pristanišče, katere naprave so veljale stotine milijonov. Bakar prirodna luka 3-4 krat večja od Reke. Imajoč prirodni valolom, ki varuje njen uhol. Premagati bi bilo ovire strmega obrežja in urediti pristanišče. Martinščica je globoka, lepa luka za karanteno. Šibenik je luka z naravnim bazenom in pristanišču a ozkim udom, katerega bi bilo potrebno razširiti. Split centr. luka bi vezala vso srednjo Bosno in centralno Srbijo. Dubrovnik je luka za Južno Hercegovino in juž. Bosno. Boka Kotorska je idealna, največja in zelo zavarovana luka, primerna

za trgovsko in vojno brodogradnjo. Radi visokih gor je železniška zveza zelo težka. Pristanišča imamo dovolj, lepih in precej ugodnih. Žal je ne dovolj urejenih. Malih in srednjih ladij je malo, večjih visokomorskih pa manjka. Imamo najboljšo svetovno mornarico Dalmatince, ki slovejo po vsem svetu. Brez pomoči, podpore in sodelovanja merodajnih krogov in vseh državljanih, pa preide naša pomorska trgovina v tuje roke in tujec bo jemal našim delavcem, trgovcem in obrtnikom na naših tleh pred nosom zaslužek in dobiček. Ne samo ti, ampak vsa država bi imela veliko izgubo mesta obilnih dohodkov in dobička. Zato pa je skrajni čas, da vsa naša javnost, osobito trgovski in obrtni krogi in druga inteligenca posveti večjo pozornost in zanimanje za pereče vprašanje našega jugoslovenskega morja. Intenzivno propagando v tuje in doma bi moralo vršiti vse časopise brez razlike strank. Napeta pozornost udležencev, posledica temeljitega in temperantnega predavanja, je vendarla požrtvovalnost g. predavatelja z burno zahtovo. Predsednik društva g. dr. D. Puc se je zahvalil g. predavatelju, ter otvoril diskusijo. Govorila sta še g. Ant. Mrvič, ravnatelj mešč. šole, in g. profesor Bačič.

To in ono.

ŽENE V NEMČIJL.

Če o ženah nekaj napišemo, si nismo nikdar v svesti, da nismo napisali kakšne neumnosti. In ravno v trenutku, ko smo ženi najbližje, ko mislimo, da jo popolnoma razumemo, zadostuje psihiško nepojasnjivo moment, — in znašimo smo se, ne pred sigurnim znanjem onega, kar nam je bilo malo prej popolnoma jasno, nego nasprotno, dač od tega; prisiljeni smo pričeti znova in to se vedno ponavlja.

Cemu naj pripisujemo to dejstvo? Svoji lahkomišljenosti? Sami sebe prepričamo, da smo se poglabili v njih značaj, čuno pa, kar mi na tem zdajmo, povečuje našo lahkomišljenost in nas od njih še bolj oddaljuje.

Med tem pa je njihova duša tako preprosta in dostopna. Toda žena ne izdaja tajnosti, naprej ostaja tiho polno zagonek, ki so v največ slučajih same zagonetne. Kaj se jim tedaj ne zdi smešen pripovedovalec ali romanopisec, ki z vsem svojim znanjem in bujno zgornostvito riše in komentira njihovo radost in žalost, srečo in nesrečo?

To velja seveda le do možnosti, ko pa pride ta, se vse izpremeni. Iz teh malih sfing, ki so živele v svetu, postanejo, razen redkih izjem, zelo preproste, zrete osebe in v njihovih dušah lahko beremo brez težkoče. Prejšnja eksistenca izgine, le le spomini na njo ostajajo, pa tudi oni so oddaljeni in površni, tako, da žena dekleta sploh ne more več razumeti.

Na Francoskem je radi splošne ženske elegancije vsako razlikovanje nemogoče. Do materinstva so si žene, pa naj so mlade ali ne, podobne kot sestre. Koketstvo in neobhodna potrebnost ugajati, daje vsem isti lažnji izraz in isto zapeljivo znanost. Tudi zelo dobro družinsko mamico se lahko z ozirom na njeno okusno obleko smatra za ravnotako zagonetno, kot kakšno osemnaestletno deklico.

V Nemčiji ima odzvoznik težnja stališče. Tudi nemške deklice so večkrat razkošne in polne privlačnosti in fine. Toda omožene žene, njih stariše sestre ali matere so druga drugi tako podobne, kot rdeče zrelo jabolko nežnemu cvetu. In ravno z ozirom na to razporeditev je mlada deklica v svoji, pri vratu izstrizeni obleki, goloroka, v kratkem svetlobarvnem z rožami posejanem krilu, v nogavicah, ki se tesno prilagajajo nogam, z zlatimi in razkošnimi pleteninami na glavi, ta ponosna deklica z omni raso-karakterističnim resnim izrazom okoli ustnic, res bitje v ponos svetu in radost očem. Pa jo pogledite, kako izgleda po poroki! Izprememba, ki se je v njej izvršila, je podobna popolnemu opustošenju, izpremenila se je tako, da je ni več poznati.

So seveda izjeme, mislimo na srednje sloje. Že iz tega je razvidna puščoba Nemk. Tovarišice so surovih delavcev, ki nimaio za šale in življensko rafiniranost prav nobenega smisla. Parižanka po pravici gleda na Berlin s pomilovalnim nasmehom. Kar se tiče njih znanosti, posebno stasa, jih vsi moški odobravajo; v tem oziru je njih triumf lahak. Z narodnega stališča in njegove bodočnosti moramo pri posledu na te masivne in težke gospe priznati, da bi ne morale mnoge francoske žene iz te težine in grobosti, ki ne izgleda posebno lepo, marsičemu naučiti.

Poročene Nemke ne uporabljajo barvnih sredstev, one ne poznajo tainosti neporazene barvanja, ki so ga Parižanke že od nekdaj gojile; na lcu nemške žene ne najdemo sledov rizevega prahu, pudra, rdečila in drugih barvil. Take so kot in je Bog ustvaril. Posledica tega je, da naletimo na redke žene, ki vzbujajo pozornost. Tudi ni Nemcem mnogo do tega. Niti najmanj ne! In to je ravno komična stran cije zagonetke in obenem odgovor, zakaj Nemkam ni do tega, da bi ugajale ali kaj ne poznajo onih tisočev trikov, s katerimi se povečuje privlačnost. Ali iz lenobe ali iz neznanja opušajo te trike? Ne! Nemke so v nasprotju s Francozinjami najprej žene. Če ne poznajo barvil in pudra, ne smemo trditi, da jim to ne ugaja. Žal se jim ni potreba barvati zavoljo svojih mož ali ljubimcev, ki jim ugajajo take kot so; oni so se naučili osvajati žene, ne da bi na njih gledali.

Z ozirom na zgoraj omenjeno pa bi bilo napačno soditi, da v vsej Nemčiji smatrajo žene za predmet obžalovanja. Tudi med njimi se nahajajo lepote, ki neizmerno ljubijo svoje može, ki jim pa hubezen tudi vračajo. Toda tujci teh dam ne opazijo,

kajti srečne so, pravi sreči pa ne cveto rožice v javnosti. Sreča je pač nekakšna fotografirska plošča, ki na solncu potemni.

PETROLEJ IN NJEGOVA RABA.

Ob današnji vseobči rabi petroleja si težko mislimo kako je petrolej spremenil način življenja od polovice prejšnjega stoletja naprej. Razen v onih mestih, ki so bila razsvetljena z naravnim ali umetno pripravljenim plinom, so bili ljudje do tedaj za razsvetljavo popolnoma odvisni od rastlinskih ali živalskih olj in masti. Stari ljudje se še spominjajo na lojve sveče. Isto je veljalo glede mazil. Kitovo olje je bilo najvažnejše izmed mazilnih olj in okoli leta 1850 je postalo strašno drago radi male zaloge kitov. Dostikrat je moral kitovec potrositi dve ali tri leta v severnih vodah predno je napelnil svojo ladjo z oljem. Zato je bilo kitovo olje razmeroma zelo drago.

Ko pasu odkrili petrolej in so iznašli načine rafiniranja, je skrb glede pomanjkanja kitov postala nepotrebnost in ljudje so dobili nadomestek ki je boljši in bolj poceni kot kitovo olje. Malu za tem so lojve sveče in kitovo olje skoraj popolnoma izginile.

Pravzaprav ne toliko odkritje petroleja samonasebi, marveč iznajdb, ki so omogočile njegovo očistevanje, so bile poglavitni vzrok, da je petrolej pred kakimi 60 leti postal naenkrat veličasten faktor v gospodarstvu. Petrolej v svoji naravni surovi obliki ni vobče primeren za rabo. Je oljasta tekočina, navadno gosta in temnorjava barve. tupatam je redka in včasih svetla. Vedno ima oster, nepriljeten diih. Zgodnji naseljenci v Ameriki so izvedeli za petrolej od Indijancev. Naučili so se od njih rabiti ga kot lek, zlasti kot mazilo za rovmatizem. Zato so ga zvali indijansko olje. Par naravnih vrelcev je zalagalo naselence z vsem oljem, ki so ga potrebovali v to svrhu.

L. 1807 so v zapadni Virginiji začeli kopati lamo za pridobivanje soli. V solno vodo pa je detekalo polno one smrdljive, nepotrebne oljate tekočine, kar je naselence zelo jezilo. Poskusili so porabiti to olje za razsvetljavo ali pri gorenju je bilo toliko dima in smrada, da so sklenili, da ni ta tekočina za nobeno rabo.

Leta 1846 je neki Gesner potom destilacije premoga dobil neko olje, ki je prav dobro gorelo v svetilkah. Neki pittsburski lekarnar, imenoma Samuel Keir, ga je posnelal in rabil isti način destilacije s petrolejem. Končno se mu je posrečilo destilirati iz petroleja precej povojno olje za svetilke. Čim je ta iznajdba postala popularna, je takoj nastalo povpraševanje po petroleju.

Prihodnji problem je bil, kako dvigniti na površino zalogo olja, ki se nahaja pod zemljo. Da razumemo ta problem treba znati, kje petrolej leži. Nahaja se v porih luknjicasteja kamena, nad katerim se nahajajo neluknjicaste plasti. Da ni teh neprodajnih plasti nad kamenjem, kjer se petrolej nahaja, bi se petrolej povzpnil na površino in se izgubil v sled izhlapevanja. To se je bržkone zgodilo v mnogih krajih. Okoliščina pa, da se nad luknjicasto plastjo nahaja pokrivalo drobnozrnatega skalovja, ustvarja naraven rezervoar.

Da se pride do olja, treba prevrtati zgornje plasti. Leta 1859 je »Colonel« Dr. Ke. bivši železniški konduktor, izvrtal prvi oljni vrelc v Združenih državah, in sicer blizu Oil Creek v Pennsilvaniji. Po mnogih neuspelih poskusih, da bi dosegel petrolejevo plast, odstranil se je neke sobote od vreca, misleč, da so se osti vrtala zlomile, ker se je sveder udiral tako zlahka. Ko se je v nedeljo povrnil, je našel vrelc poln olja. Vrtalo je zlahka prodrlo ker je bilo zadelo na plast luknjicasteja kamena, v katerem se je petrolej nahajal.

Nato je nastal naval na pennsilvanijsko olje (oil rush), kaj sličen navalu na kalifornijsko zlato deset let poprej. Mnogo ljudi je obogatelo čez noč. Mnogo jih je obubožalo. Na stotine petrolejskih vrelcev je bilo izvrtanih.

Tekom prvih desetih let se je bilo treba boriti z mnogimi težkočami. Proizvajalo se je več olja, kot se je moglo tedaj rabiti, in mnogo olja se je zapravljalo. Metode produkcije in čistjenja so bile še jako nepopolne. Kerozin, ki so ga pridobivali iz petroleja, je bil dostikrat nevaren ker je vseboval preveč vnetljive nafte (kamene smole). Bil je mnogo eksplozivn požarov in smrtnih nezd. Tudi način prevažanja olja

je bil še primitiven. Počasi pa so premagali te težkoče.

Dandanašnja petrolejeva rafinerija je moderna čarovniška kuhinja, kjer se prilipljivo umazano in slabo dišeče olje pretvarja v več kot 200 raznih koristnih produktov. O mnogih izmed teh produktov vsakdo ve, da se napravljajo iz petroleja drugi produkti, ki so tudi obče znani, ali mnogi ne vedo, da so petrolejevi produkti.

Ako se surovo olje nekoliko sregije, se nekatere sestavine, ki se v njem nahajajo, pretvorijo v paro. Ako se olje še bolj segreje, izhlape razne druge sestavine, postopno po temperaturi. Na ta način se olje razkrajja v lažje in težje sestavine. Ta proces se imenuje destilacija.

Surovo olje postavljajo v velike železne kotle. Vsak kotel je navadno približno 40 čevljev dolg in 15 čevljev v premeru ter vsebuje od 500 do 1000 sodov olja. V vsaki rafineriji je mnogo teh kotlov. Olje se ogreva potom ognja ki gori pod kotlom, ali pa potom cevi okoli kotla, po katerih se spušča vodena para.

Dva produkta izhlapevata že ob tako nizkih temperaturah (32 stopinj Fahrenheit in 62 F), da ju navadno puste uhajati. Ta

dva produkta se rabita v bolnišnicah kot petrolejev eter.

Prihodnje sestavine, ki se pretvarjajo v paro, ako se olje nekoliko bolj segreje, so vnetljiva olja, kot gazolin, nafta in benzin. Te snovi v parni obliki so napeljavne v zavite cevi. Ki jih neprenehoma obilvajo z mrzlo vodo. Čim se pare shlade, se kondenzirajo in se v obliki tekočine izlivajo v rezervoare.

Ob še višji vročini, izhlapevajo ona olja, ki se rabijo za razsvetljavo. Glavno olje izmed teh je kerozin. Proces destilacije je isti, kot pri lažjih oljih. Navadno so produkti destilacije, kerozin in gazolin, še nadalje kemično očistajo, da se odpravijo vse nečiste primesi.

Po destilaciji ostaja v kotlu oni del olja, ki se ni dal destilirati. Ta gošča vsebuje težka mazilna olja. Ko se ista shladi, strdi se oni del, ki se zove parafin. Iz ostanka se izkzema vse olje, ki je še v njem; kar sedaj preostane, se kemično obdeluje, dokler se ne izkzležejo vsi produkti. Ravno iz teh tropih izvira večina kake dvestotine petrolejevih produktov.

(Konec priložnosti.)

Nainovejša poročila.

Bivši minister Vilim Bukšeg umrl.

— Zagreb, 11. marca (Izv.) Danes ob 2. ponoči je v sanatoriju na Brestovcu na jetiki umrl voditelj hrvatskih socialnih demokratov, bivši minister za prehrano, predsednik »Saveza grafičnih radnikov« in glavni ravnatelj »Okrožnega zavoda za zavarovanje delavcev« Vilim Bukšeg. Pokojnik je bil organizator delavskega gibanja na Hrvatskem. S svojim prijateljem Koračem je oral ledino na tem polju. Bil je neumorno delaven in gotovo bi bil s svojim delom dosegel večje uspehe, ako bi bil na Hrvatskem ugodnejši teren za nove ideje. Dasi je bil pokojnik socialni demokrat, vendar si je ohranil toplo narodno čustvo, ki ga je posvedočil zlasti ob prevratu. Njegova zasluga je, da je ob prevratu tudi socialnodemokratska stranka vstopila v Narodno Veče. V Narodnem Veču je igral veelegudno vlogo. Bil je od vsega začetka eden izmed tistih, ki je z vsem prepričanjem zagovarjal državno in narodno jedinstvo. Po izvršenem ujedinjenju je prišel kot zastopnik socialnodemokratske stranke v začasno narodno predstavništvo. Ko se je sestavila demokratsko-socialistična vlada, je Bukšeg prevzel portfelj ministrstva za prehrano. Pri politvah v ustavotvorno skupščino ni bil več izvoljen za poslanca. Vrnil se je zopet v Zagreb in se zopet posvetil svojemu prvotnemu poklicu in bil tam imenovan za ravnatelja Okrožnega zavoda za zavarovanje delavcev.

— Zagreb, 11. marca (Izv.) Minister n. r. Vilim Bukšeg je bil rojen 28. novembra 1874 ter je dosegel starost 50 let. V Zagrebu je dovršil normalko, nakar se je posvetil tipografiji. Kot tak je zelo mnogo pooval po Švici, Nemčiji, Belgiji, Avstriji in Madžarski. Po končani vojaški službi se je posvetil socialistični propagandi in je bil vnet organizator strokovnega delavskega gibanja, kateremu je poleg Korača dolgo vrsto let na Hrvatskem stal na čelu.

Kot delavski delegat se je udeleževal mednarodnih socialističnih kongresov v Belgiji, Nemčiji, Franciji in celo v Londonu. Napram nacijonalističnemu gibanju je zavzemal simpatično stališče in se je v črni reške r-solucije pridružil z vso odločnostjo hrvatskim narodnim krogom. Stal je ob strani tudi srbskohrvatski koaliciji. Za časa vojne je moral kot domobranec skoraj ves čas služiti vojake, kjer si je nakopal kal svoje zavratae bolezni. Proti koncu je bil iz vojske odpušen ter je takoj živahno sodeloval pri tedanjem gibanju za samoodločno narodov. Bil je član Narodnega Veča in leta 1919 je postal minister za prehrano in obnovo zemlje v demokratsko-socialističnem kabinetu Ljube Davidovića.

Pogreb pokojnika se vrši v četrtek dne 13. l. m. ob 4. popoldni.

NARODNA SKUPŠČINA.

— Beograd, 11. marca (Izv.) Današnja proračunska razprava je potekla brez vsakega zanimanja. Seja se je pričela šele ob 10. dopoldne ter je končala ob 12. Pred začetkom proračunske razprave sta zbornici predložila zunanji minister in namestnik trgovinskega ministra v odobrenje mednarodno pogodbo, sklenjeno z Japonsko glede medsebojnih trgovinskih zvez in glede ureditve plovidbe. Konvencija je bila odkazana posebnemu odboru v proučevanje.

V podrobno razpravo o proračunu ministrstva prosvete sta posegla posl. Blaško Rajč (Bunjevci) in posl. Šeher Kadič (musl.) Med govori obeh je prišlo do prekanj med bunjeviškimi klerikali in vodinskimi radikali na eni in med bosanski radikali in muslimani na drugi strani. Razprava je bila drugače zelo mrtva. Jutri se nadaljuje proračunska razprava. Za danes ob 16. pop. je napovedana plenarna seja skupščine, na kateri bi se imele obravnavati konvencije, sklenjene z Bolgarsko in na kateri je imel govoriti zunanji minister dr. Nakič o naših odnošjih

napram Bolgarski, le bila odpovedana iz parlamentarno tehničnih razlogov, ker istosčasno zaseda verifikacijski odbor, ki šteje 21 članov. Za to sejo vlada v vseh parlamentarnih krogih veliko in napeto zanimanje, ker je danes pozornost vseh posl. klubov na njo obrnjena.

RADIKALI IN BLOK.

— Beograd, 11. marca (Izv.) Sedaj izhajajoči ilustrirani list »Podne« priobčuje izjavo vodilnega člana radikalne stranke o stališču radikalov k bloku. Ni mogoče računati z demisijo Pašičevega kabineta, ker ima radikalna večina kljub pomnoženju glasov opozicije še vedno dovolj močno večino v zbornici. Radikalna vlada bo nadaljevala svoje dosedanje delo. Radikali iskreno žele, da pridejo vsi Radičevi poslanci v narodno skupščino ter tam vrše svoje poslaniške dolžnosti. Če pridemo v manjšino, bo vlada odstopila v smislu strogoga parlamentarizma, ker nam ni za vsako ceno, da bi se oklepali vlade. Heterogeni blok ne more sestaviti niti poslovne niti volilne vlade. Gotovi dogodki dajejo za to zadosten dokaz.

PRIMORSKI JUGOSLOVENI IN MUSSOLINI.

— Trst, 11. marca (Izv.) Današnja »Pridnost« priobčuje članek: »Naša zastopnika pri Mussoliniju« in izjavlja: »Svoja zatrdila našima zastopnikom mora g. Mussolini provesti tudi v prakso, neker so zahteve naše narodne manjšine naskromneše ker ne zahtevamo nič drugega, nego kar nam gre po naravnem in državnem pravu, ničesar, kar bi ne bilo v skladu s koristjo države. Ukrene naj, da se zacelijo rane, ki jih je vsekala našemu ljudstvu dosedanja zgrešena manjšinska politika. Povrnite nam naše ljudsko šolstvo, ne ovirajte nadalje drugih naših kulturnih naprav, odprite zopet vrata oblastem našemu jeziku in zagotovite nam svobodo enakopravnih državljanov. Ne odrekamo se nadi, da se mora to spoznanje uveljaviti tudi v Rimu. Toliko ostajamo optimisti. Če pa bodoči dogodki pokažejo, da naš optimizem ni bil upravičen, bomo vedeli, kaj je naša dolžnost kot glasila naše jugoslovenske manjšine v Italiji.«

KONČNA SESTAVA BELGIJSKE VLADE.

— Bruselj, 11. marca (Izv.) Diferitivno je sestavljena belgijska vlada takole: Theunis predsedstvo in finance, Hymans zunanje, Pouillet notranje, Nols prosveto, Ruzette kmetištvo, Neuyan promet in železnice, Fortom vojno, Carton kolonije, Kabinet III. Theunis je koalicijski med klerikali in liberalci. Theunis ima nalogo vzpostaviti finančno ravnotežje Belgije, gospodarsko obnovo in ureditev reparacijskega problema.

ODSTRANITEV VOJASKE DIKTATURE NA REKI.

— Reka, 11. marca (Izv.) General Girardin je večeraj sklical reško mestno zastopstvo v magistratno dvorano, kjer je v svečanem govoru naznanil, da se z današnjim dnem ukinja vojaška uprava na Reki in uvaja civilna. Zahvalil se je vsem onim faktorjem, ki so ga podpirali v njegovih vojaških upravi, da se je moglo obdržati na Reki javni red in mir.

Za 16. tm. pripravljajo velike anekstiske svečanosti. Kralj Viktor Emanuel pride k svečanostim na Reko. Z vojno križarko »Brindisi« se pripelje v pristanišče. Kralja spremlja veliko število generalov in ministrov, tak general Diaz, admiral Thaou de Revel. Križarko bo spremljala tudi močna zračna eskadra, ki bo za časa svečanosti krožila nad mestom.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

11. marca, Sprejeto ob 13.

— Devize: Curli 13.893—13.993, Pariz 286.50—291.50, London 343.50—346.50, London 343.25—346.25, Dunaj 0. 11.343—0.11543, Praga 231.50—234.50, Trst 333.30—336.30, Newyork 80.25—81.25, Budimpešta 0.125—0.155.

Valute: dolar 79.375—80.375.

Elektri: 7% Inv. pos. 1921. 61—62, 2 ¼% drž. renta za ratnu štetu 158—165, Ljubljanska kreditna 235—236, Centralna banka 70—72, Hrv. esk. banka 168—170, Kreditna banka, Zgb. 148—150, Hip. banka 90—93.25, Juzobanka 139—140, Prašedionatija 1055—1050, Slav. banka 110—112, Eksploatacija 154—161, Sečerana. Osijek 1460—1465, Isis d. d. 60—65, Nilag 130—140, Gutman 1625, Slaveks 795—825, Slavonija 162—164, Strojne tov. 150, Trboveljska 753—765, Union, paromlin 1050, Vevče 184—75.

— Beograd, 11. marca (Izv.) Današnja borza: Dunaj 0.1148, Bruselj 275, Budimpešta 0.1150, Zeneva 1394.50, London 345.90, Milan 333.20, Newyork 80.85, Pariz 292.50, Praga 234.50, Solun 130.

INOZEMSKA BORZE.

— Curli, 11. marca. Današnja predbov za: Beograd 7.10—7.20, Praga 16.75—16.80, Newyork 5.80—5.815, London 24.76—24.79, Pariz 21.025—21.20, Milan 23.65—23.80, Berlin 1.28—1.32, Amsterdam 21.50—21.5—12.260, Valute dinar 868—874, dolar 70.860—71.260, lira 2950—2970, češka krona 2026—2042.

Poizvedbe.

— Pogreša se Hirschman Jakob, celinski preglednik v pok., stanujoč na Poljanskem nasipu št. 48, v Ljubljani ki je dne 3. marca 1924 ob 8. uri odšel od doma ter se še ni do sedaj povrnil. Imenovan je pred svojim odhodom rekel svoji soproki Mariji, da se vrne okoli 10. domov. Seboj je imel celo mesečno pokojnino okoli 1000 Din. Ker je bilo v zadnjem času na njem opazati znake duševne zmedenosti, ni izključeno, da si je vzeli življenje. Pogrešani je 55 let star, srednje močne postave, okroglega rdečega obraza, črnih las in takih pristrizhenih brk. Pri holi se drži malo naprej, ter nosi naočnike. Oblečen je bil v rjavo ponošeno obleko, črn suknjič, tak klubok ter črne čevlje na zadrgo.

Da ne bode razočarani veled pojavljajočih se ponaredb opozarjamo cenl. gospodinjie, da pri nakupu zahtevajo le naše dobro znane in priljubljene izdelke vaniljn sladkor in neoljni prašek znamke »ADRIA«. Čuvajte se ponaredb!

VIII. mednarodni vzorčni : : velesjem v Pragi do 23. marca

Poisnila in legitimacije daje
čehoslovaški konzulat Aloma Company
Ljubljana Ljubljana

Učiteljstvi zbor Tehnične srednje šole v Ljubljani naznanja prežalostno vest, da je njegov velezaslužni ravnatelj in višji šolski nadzornik, gospod

IVAN ŠUBIC

odlikovan z redom sv. Save IV. reda

danes ob desetih dopoldne nenadoma preminul.
Bodi velezaslužnemu šefu in idealnemu šolniku ohranjen najblažji spomin.

V LJUBLJANI, dne 11. marca 1924.

Gospodarstvo.

—z Velik gospodarski pomen zveze gradbenih zadrug. Pereče stanovanjsko vprašanje je v zadnjem času razvnelo zlasti v Ljubljani in Mariboru najhujše sloje. To dokazuje razna posvetovanja, zborovanja in prireditve v obeh omenjenih mestih. V Mariboru se je najmlajša gradbena zadruga »Mojmirk« kakor že znano odločila prevzeti tudi ankebo vseh stavbenih zadrug in društev. Napačno misliti da je to zgolj lokalnega pomena za Maribor. Nikakor ne! Ne glede na to ali se pri današnjih razmerah anketa sama povojno poroči, že ideja sama je velikega, splošnega gospodarskega pomena. Zgodovina stavbenih zadrug tudi še iz pokojne Avstrije kaže, da se ravno te vrste zadrug že svojčas niso zavedale velike važnosti teone organizacije. Zadovoljstvo so se, da so se včlanile pri lokalni zvezi zadrug, same med seboj niso nikdar iskale ozihih stikov. Vsaka zadruga je bila svoja pota tako, da so si bile te zadrug med seboj kot nevičerna konkurenčna podjetja. V predvojni dobi je bila ta separatizem umeven, ker je vsaka stavbena zadruga lahko dobavljala kredit. Ravno ta pogoj za poslovanje teh zadrug pa je v povojni dobi popolnoma odpadel, ker za stavbeno delo ni dobili nikjer kredita. Ni posebno častno za naše stavbene zadrug, da so vkljub pomanjkanju glavnega pogoja za njihov obstoj tudi še sedaj vztrajale v svoji pasivnosti, ter vsaka zase čakale

pomoči od svojih zvez in države. S tem, da niso našle potrebo se medseboj organizirati in organizirane vzpostaviti pogoje za svoj obstoj, so ignorirale, so grešile zoper princip samopomoči. Pogled po sosednih državah nam kaže, kako so se ravno stavbene zadrug teone združile stopajoma do najhujših zvez. In da se sunaj tudi potom državne pomoči toliko gradi, je po največ zaslugi medseboj organiziranih stavbenih zadrug. Zato tudi države in občine podpirajo po nekod kresno le stavbene zadrug oziroma tudi društva, če imajo značaj splošnega blaga. Zlasti so se potrebo in ta velik gospodarski pomen uvideli v Nemčiji, kjer te gospodarske krize mnogo kušila kot pri nas. Organizacija zadrug tam ugodno vpliva tudi na propagando zadrugne misli sploh, ki je pri nas zlasti na gradbenem polju na štajrskem skoro popolnoma mrtva. Zato je toplo pozdraviti, da je iz Maribora in sicer od najmlajše stavbene zadrug »Mojmirk« izšel klic po združenju vseh naših stavbenih zadrug. S tem združenjem bi bila izpolnjena dosedaj najbolj sevaljoča vrzel v pripravljalnem se skupnem nastopu raznih drugih gospodarskih čimteljev, ki so zainteresirani na temeljiti rešitvi stanovanjske bede od strani, ki je v to v prvi vrsti poklicana, to je država sama. Stanovanjsko vprašanje ni bilo nikjer drugod, pa tudi pri nas ne bo nikdar rešeno brez od najvišjih gospodarskih zvez organizirane zadrugne misli! Tisoči in tisoči šlim domovine imajo tudi z malimi pri-

hranki v svojih roki kinč ne le do ustanovitve nego tudi do kredita zmožne blaginje zadrugne gradbene banke. Treba samo velipoteznega zadrugnega dela. Naravnost človeška dolžnost vseh naših zadrug je, da se odzovejo temu klicu in da anketo v Mariboru v dneih 16. in 19. marca pokažejo, da se zavedajo odličnega svojega socialnega zvanja, ter namena svoje ustanovitve.

—z Pregled žitnega trga. Na zagrebškem žitnem trgu se je tendenca v preteklem tednu nekoliko očvrstila. Dovozi so bili radi slabih potov minimalni. Varijaci je na deviznem trgu se povzročile popolno vdranost predpencov, ki zahtevajo cene, katere ne odgovarjajo konsumu. Na dunajskem tržišču je bil promet zelo oživiljen. Cene so ostale neizpremenjene. Vsi del stalnosti dinarja je naš izvoz zelo otežkočen in je nastopila prava stagnacija. Nasprotno je med tem Italijanski uvoz v naše pasivne kraje, Dalmacijo in Slovenijo, zelo aktiven in si je osvojil ta tržišča. V posamnih pridelkih je situacija sledeča: Pšenica ima slabo tendenco in se nudi v manjših količinah. Prvovrstna moka se je trgovala na bazi »0« po 5.45—5.55 Din za kg, srednje kvalitete po 5.35—5.40 Din. Pšenice. Plastrane so male količine baške pšenice po 335—340 Din za 100 kg. Za sremeko se zahteva 330—335, in za srbsko 310—315 Din. Rž je popolnoma brez prometa. Povpraševanje se je večjem za pivovarne. Lahki ječmen se nudi po 275—280 Din. Oves se trguje v ceni 255—260 Din, po-

stavno natovorna postaja. Otrobi imajo še nadalje čvrsto tendenco in notirajo 185—200 Din. Zagrebška blagovna borza spava mirno dalje.

Drobiž.

* Učinek piva. Škotski pripovednik J. M. Barrie je nekje otel pozabi šegavo zgodbo iz svojega dijakovanja. Dijaški nadziralci na vseučilišču je nekega večera zasačil v slušateljski spalnici sodeček piva. Silno se je raztogotil, češ, da je s tem univerza onečaščena in da pojde na ta način vsa strogolednost po zlu. Zahteval je pojasnila. Oglasil se je visokošolec in resno razlagal: »Moje zdravje ni bilo kdo ve kaj trdno in zdravnik mi je nasvetoval, naj izpijem vsako jutro in vsak večer čašo piva. To pivo torej uživam popolnoma z medicinskega vidika.« Paznik, skoro preverjen, ga je ljubezljivo vprašal: »No, pa vam je to zdravjenje kaj pomagalo?« »Seveda mi je, gospod! Ali vidite ta sod? Ko smo zadnji terek dobavili pivo, je bilo treba dveh, da sva ga spravila sem; danes pa ga brez posebnega napora lahko že sam nesem.«

* Od čevljarskega vajenca do slavnega igralca. Italijanski kralj Viktor Emanuel je pred dnevni sprejel v privatni avdienci igralca Angela Musco. Umetnik, ki je eden najpriljubljenejših v Italiji, je tekom treh let napravil brezprimerno kariero. Musco se je v Siciliji učil za čevljarija in je ob pri-

hki gostoval v nekem potujočem gledališču. Njegov velik talent, njegova brezprimerna nadarjenost kot münik ter njegovo predstavljanje karakterjev, so kmalu vzbudili pozornost široke publike in tiska. Zanimivo je, da je Musco analifabet ter ima svojega tajnika, ki čita njegove vloge, nakar si jih Musco zapomni in študira, ne da bi jih popreje čital.

* Ogromno zračno letalo. V Toulouse v Franciji so se vršili pred kratkim poskusni leti novega ogromnega zračnega letala. Aparat je 24 metrov širok in je v stanu poleg 55 potnikov voziti tudi 4000 kg sadja s seboj. Opremljen je s tremi motorji po 370 konjskih sil. Prve vožnje so dobro uspele.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

CEMENT
Prima Portland trboveljski in dal-matinski dobavlja v roljubnih množinah. — Naročila sprejema:
H. Petrič,
Gospodarska cesta 161.
Telefon 343. 1714

Kavarna „Central“

LIJUBLJANA, SV. PETRA NASIP 37.
Na razpolago dve separirani sobi, primerni za seje, zborovanja in predavanja. Klavir na razpolago.
Priporoča se
STEFAN MIHOLIC, kavarar.

Gostilna pri Stefanu v kleti
toči pristna dalmatinska vina lastnega pridelka
Priporoča se
BUJAS & DRUG.

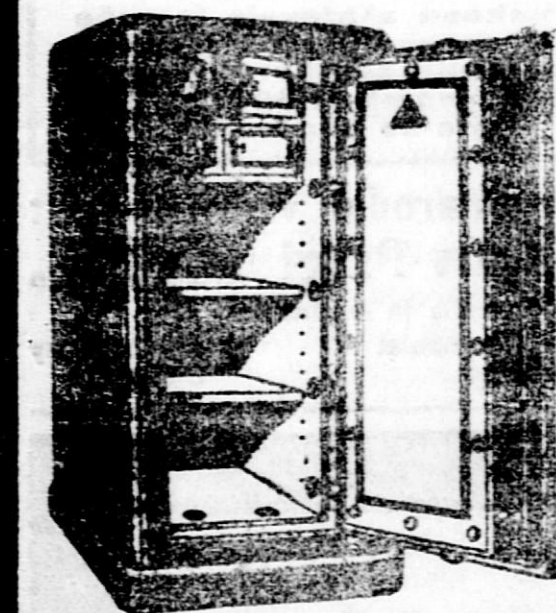
Obnovite naročnino!

PREMOG
lep, črn, s 4500 kalorijami, prodaja iz svojega rudnika Sloven-
ska premogokopna druž-
ba z o. z. v Ljubljani, Wolfova
ulica 1/1 — po Din 300 postaja
Ormož, Din 350 postaja Ljubljana
in Din 400 v Ljubljani na dom
dostavljeno za 1000 kg.

Dr. Dralle's Malattine
glicerinov in medeni sok bres
tolščobe.
Čudovitega učinka proti pordečeli, krhki in ras-
pokani koži. — Fino parfimirano.
Milo Malattine. Pudri Malattine.
Dobiva se povsod.
Glavni zaloga za preprodajalce ISIS D. D., oddelak
Juri Dralle, Zagreb, Palmotičeva ulica broj 68.

Najnovejša patentirana iznajdba! Odlična novost!
B.O.B. Tvorница jeklobetonskih blagajnic sist. „Thörig“ d. d.
Brzjavi: BOB, Vukovar VUKOVAR Telefon interurb. 56

Izdeluje in dobavlja vseh vrst jeklo-
betonske blagajnice, sprave za
akte, tresorna vrata, vzdalna vrata
itd. solidno in okusno izvršeno po
najnižjih cenah.

Glavno zastopstvo in samoprodaja za
kraljevino SHS

ARMIN GOLDSTEIN
agentura in komisija, VUKOVAR
Brzjavi: Komisione, Vukovar. Tel. int. 11

Iščejo se zastopniki za Slovenijo.

Izdelki tvornice jeklobetonskih blagajnic bodo izloženi na
zagrebškem spomladnjem semnju
od 27. aprila do 5. maja t. l.

Absolutno ognjvarno! Največja sigurnost proti vlamu!

Trgovina z oblikami
na gospode in deca
J. Maček
Ljubljana, Aleksandrova c. 12
prodaja odelov tudi
PRVOSTRNO PERI-
LO ZA GOSPODE
po izredno nizkih
cenah.

Perfektne nemško govoreča
kuharica
in
sobarica
s večletnimi spričevili SE SPREI-
META na deželi pri Subotici pod
ugodnimi pogoji. Dopolne
Eugen Bailett, Nova Kanjiza,
S. H. S. 1775

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Prodaj

Nov voz (ciza)
se prod. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.« 1786

Otroški voziček,
skoro nov, se prod. —
Rimska cesta 24. 1772

Kolo
znamke »Kinta«, malo
rabljeno, se prod. —
Jernejeva cesta 44, Šiška. 1759

Cink I
Cink v ploščah vlit, iz
novih odrezkov, okrog
200 kg, se prod. — Po-
nudbe s navedbo cene je
poslati na Miloš Rozin
Trbovlje 2. 1789

Čreslo,
zmleto, prvovrstno, več
vagonov, se po ugodni
ceni prod. — Interesanti
naj pošljejo ponudbe na
upravo »Slov. Narod«
pod »Čreslo/1751«.

Kurim
Prerokovanje!
Kdor kupi knjigo »Babi-
lonska uganke« in najde
v njej številko 393/95, bo
srečen. 1787

Nakup lesa!
Kupimo vsako količino
rezanega lesa. — Ponud-
be franko meja v lirah
ali dinarjih na: Juvavum,
Holzindustrie-Gesellschaft
m. b. H., Zentrale Salz-
burg, Avstrija. 1770

Službe
Prodajalka
mešane stroke želi takoj
premeniti mesto; najraje
na deželo. — Ponudbe na
upravo »Slov. Narod«
pod »Zvesta/1773«.

Vrtnarja
ali izurjenega vrtnarske-
ga delavca za čiščenje
starejših sadnih dreves,
išče za takoj in sprejema
ponudbe graščina Boštjan
ob Savi. 1790

Gospodična,
prvovrstna pisarniška moč
z znanjem slovenskega in
nemškega jezika, obeh
stenografij in strojepisja
— se sprejme. — Ponud-
be pod »Amerikanska«
moč/1788« na upravo »Sl.
Naroda«.

Kot učiteljica

in vzgojiteljica se išče
gospodična s petletnemu
otroku. Prednost z zna-
njem italijanske — Po-
nudbe pod »Vzgojiteljica
1702« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Hišnika
išče »Sokolsko društvo v
Radovljici« z naturalnim
stanovanjem, prosto kur-
javo in razsvetljavo. —
Ostali prejemki in nastop
po dogovoru. — Pismene
ponudbe s navedbo even-
tualnih družinskih članov
je vložiti do 20. marca. 1759

Gospodična,
stara 39 let, išče službo
gospodinje pri samostoj-
ni dami ali gospodu ali
večjem gospodarstvu; ra-
sume se tudi na živino-
stvo, perutninarstvo in po-
ljedstvo. Zna kuhati in
šivati itd. Reflektira se
na dober postopek. —
Alojzija Gaider, Zelezni-
ki. 1713

**Mlad trgovski
uradnik,**
po možnosti absolvent
trgovske akademije z ne-
kaj prakse, zmožen slo-
venščine in nemščine v
govoru in pisavi, se išče
za elektrotehnično pod-
jetje. Lastnorodno pisane
prošnje z navedbo dose-
danega delovanja, z iz-
prictevati, fotografijo in
navedbo plače je vpsolati
pod »Trgovski uradnik«
na — Aloma Company,
Ljubljana. 1754

Stanovanja
Soba s telefonom
v bližini sodnije se takoj
odda. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.« 1603

Na stanovanje
se sprejmeta dva gospo-
da kot sostanovalec. —
Naslov pove uprava »Sl.
Naroda« 1716

Mala soba
s hrano se išče. — Po-
nudbe pod »Akademik
1776« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

**Lepa meblovana
mesečna soba**
z eno posteljo se takoj
odda. — Erjavčeva cesta
št. 14, I. nadstropje (vle-
la). Vprašati od 2. do 6.
ure. 1783

Stanovanja
Lokal s pisarno,
pripraven za skladišče ali
delavnico, na novo pre-
urejen, se odstoji. — Po-
nudbe pod »Petina/1698«
na upravo »Sl. Narod«.

V najem vzamem
za takoj ali pozneje na
protnetnem kraju PEKA-
RIJO ali primeren lokal,
kjer bi lahko postavil pe-
kovsko peč. — Ponudbe
na: Karol Prijatelj, peka-
rija, Mokronog, Dolenji
sko. 1722

Lokal,
primeren za delavnico ali
del skladišča na kakem
dvorišču v mestu iščem
za takoj. Eventualno pre-
vedite, prezidavo in či-
ščenje — prevzamem na
lastne stroške. — Ponud-
be pod »Primeren pro-
stor/1779« na upravo »Sl.
Naroda«.

Stanovanja
Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Posojila

Do 150.00 Din
se posodi proti 25% obre-
stani na hišo v Ljubljani,
Celju, Mariboru ali Za-
grebu za dobo 3—6 let.
— Ponudbe pod »Posojil-
o/1771« na upravo »Slov.
Naroda«.

Prazno stanovanje
(dve sobi in kuhinja) na
deželi, blizu železnice —
iščeta za dalj časa v na-
jem dve osebi. — Ponud-
be v posojil pod »Deže-
la 1924/1778« na upravo
»Slovenskega Naroda«.

Nezemljnine
2 stavbni parceli
(velikost ca. 600 m²) na
vogu Gledališke-Gajeve
in Gajeve-Beethovneve
ulice naprodaj. — Na-
slov pove uprava »Sl.
Naroda« 1741

**Polovica
trinadstropne hiše**
v sredini mesta se prod. za
90.000 Din. Takoj se
plača samo polovico, dru-
go ostane vključeno. —
Naslov pove uprava »Sl.
Naroda« 1467

**Zamenjam
prtično hišo**
z gospodarskim poslope-
jem in delavnico, velikim
vrtom in travnikom v
Ljubljani — za primerno
hišo, tudi brez zemljišča,
v Novem mestu. — Po-
nudbe pod »Zamenjava
1792« na upravo »Slov.
Naroda«.

Ženitna ponudba.
Mlad fant, — kore-
njak — značajan in v
dobri službi, bi poročil
devojko do 30 let, ki bi
bila dobra gospodinja. —
Ponudbe pod: Ivan Ladi-
ha, Celje, pošto ležeče. 1765

Dopisoval bi
z naobrazeno, ljubeznjivo
in živahno gospodino
srednje starosti Sem li-
beralnega naziranja, zna-
čajan in pošten v vseh
ozirih. — Korespondenca
naj se naslovi: Josip Laz-
nič, Zagreb I pretinac. 1766

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponudbe pod »Le-
pa bodočnost/1791« na
upravo »Slov. Narod«.

Ženitna ponudba!
Nihče ne ve, če ne
zadane terne, ako vzame
mene. Sem 35 let stara,
dobra gospodinja, z več-
jo doto ter želim le mir-
nega doma poleg značaj-
nega, umirjenega moža,
kateremu bi bil dom vse.
— Resne ponudbe spreje-
ma Roza Naglavnik, Trz-
žič, poste restante. 1782

Ženitna ponudba.
Vdova, čez 40 let sta-
ra, z lepim posestvom,
boljšega znanja in dobre-
ga značaja, se želi takoj
po Veliki noči poročiti z
drž. uslužbencem, kateri
se bliža svoji penziji, bo-
disi samec ali pa vdovec,
ki ima veselje do gospodar-
stva in obojito do
sadijere. Četr ure od
železniške postaje odda-
ljeno. Ponud